

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenharmadik évfolyam.

XII. füzet.

Deczember 1874.

Előfizetési díj egy évre: azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek” nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy évdíj beküldése mellett csak 3 frt.

*Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, a várban, Disz-tér 12. sz. a. I. em.
Mérsékelt díjért mindennemű hirdetések közöltetnek.*

Erdőtörvényt kérünk.

(Egyleti előterjesztés Bartal György földmívelési minster urhoz.)

369. szám. Nagyméltóságu minster ur! Hazai erdőségeink okszerű fenntartása és azok gazdasági kezelésének a közjóllét szempontjából halaszthatlanul szükségessé vált ellenőrzése egy a jelen viszonyoknak megfelelő, s az erdőgazdaság lényegét teljesen felölelő erdőtörvénynek mielőbbi megalkotását elodázhatlan sürgősen követelik.

Egyesületünk több alkalommal volt kénytelen Nagyméltóságod hivatali elődeihez kérést intézni az iránt, hogy azon erdészeti törvényjavaslat, mely a m. kir. földmívelési ministernumnál már hét év óta készen áll, s a hazai erdészeti szakközönség és az erdőbirtokosok által lényegében és alapelveiben ugyszólva teljesen ismeretes, s melynek okszerű s az erdőgazdaság természetével megegyező alapelvei kétségkívül Nagyméltóságod véleményével is egyezők, mielőbb törvényvé alkottassék.

Egyesületünk előtt ismeretlen okok azonban, és itt határozottan mondhatjuk, miszerint fájdalom, hazai tőkevagyonunk

nem csekély kárára, mindeddig megakadályozák azt, hogy az ország közérdeke által a legkiválóbb sürgősséggel igényelt erdőtörvény, melyet hazánk közgazdasági ügyeinek valamennyi barátja a legmelegebben óhajt, létrejöjjön.

Az Országos Erdészeti-Egyesületnek a közszükségletből kifolyó és a közérdek megóvását célzó azon meggyőződése, melynek alapján Nagyméltóságodtól az erdőtörvény mielőbbi megalkotásának eszközölését kéri, hazai erdőgazdaságunk jelen állapotában, az elpusztult erdők és kopárrá lett hegyoldalak naponként szaporodó példáiban, olyannyira világos magyarázatát leli, hogy bővebb indokolás által csak a királyi szó szentségét vélnők sérteni; mert hiszen kétségtelen hitében élünk annak, miszerint Nagyméltóságod is élénken érzi azt, hogy Ő császári és apostoli királyi Felségének a jelen országgyűlést megnyitó trónbeszédében kimondott ezen legmagasabb szavai: **„Fontos közgazdasági érdekek sürgetik az erdészeti viszonyok szabályozását is“** a királyi kormánynak szintén sürgős feladatává teszik azt, hogy a készen lévő erdőtörvényjavaslat mielőbb a törvényhozás elé terjesztessék s törvénné alkottassék.

Az előadottak alapján és egyleti közgyűlésünk egyhangu határozatából kifolyólag mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, miszerint lehető mielőbb intézkedni méltóztatnék az iránt, hogy a bölcs vezetésére bizott földművelési ministeriumnál készen álló erdészeti törvényjavaslat még oly időben terjesztessék a törvényhozás elé, hogy annak törvénné alkotása az országgyűlés jelen folyama alatt lehetővé váljék.

Midőn egyleti közgyűlésünk elhatározta az erdőtörvény mielőbbi meghozásának eszközöléséért Nagyméltóságodhoz kérést intézni, nem kerülhette ki figyelmét azon körülmény sem, hogy a törvény életbeléptetése államköltségeink rovatai között egy új

és eddig nem létezett kiadási terhet fog képezni, mely hazánk jelen pénzügyi viszonyai között, kétszeres megfontolásra érdemes.

Egyesületünk azon összes költségeket, melyeket az erdőtörvény életbeléptetése magával hozand, ide értve a Nagyméltóságod vezetésére bizott ministeriumban mulhatlanul szükséges és eddig is csak az ország kárára nélkülözött erdészeti osztály felállítását, kerek számban 100—120.000 frttal jelölheti meg. Azon esetre pedig, ha az állampénztárnak ezen újabb költséggel való megterheltetése, a kir. kormány vagy a törvényhozás által lehetlennek ismertetnék, egyesületünk méltányosnak vélné azt is, hogy azt egyelőre vagy legalább addig is, míg államháztartásunk egyensúlya helyreálland, azok fedezzék, kik az erdőtörvény jótéteményét, és illetőleg az ennek alapján felállítandó szakközegeknek működését leginkább igénybe veszik, t. i. maguk az erdőbirtokosok, kikre erdeiknek a törvény életbeléptetése útján elérhető alapos megismerése által legtöbb haszon háramlik, s kik az ezen költségből reájok eső csekély részt, az erdőtörvény által saját érdekeiknek tett üdvös szolgálat fejében kétségen kívül készséggel is fogják viselni.

A mi magát a költség mikénti megszerzését illeti, egyesületünk azon nézetben van, hogy az az erdőbirtokosok által, minden nagyobb megterheltetés nélkül aként volna fedezendő, hogy minden erdőbirtokos minden egy catastralis hold erdőterület után az állami erdőfelügyelet költségeihez évenként egy krajczárral járuljon, mi által a kerek számban 12,000.000 catast. holdat tevő magyarországi erdők után a fennebb szükségesnek jelzett 120.000 frtnyi összeg folyna be.

Az Országos Erdészeti-Egyesület közgyűlésének nevében.
Budapesten, 1874. évi december 2-án.

Keglevich Béla,
elnök.

Az erdészeti kísérleti állomások ügyében.

Az Országos Erdészeti-Egyesület kalocsai közgyűlésén előadta: Fekete Lajos.

Az Országos Erdészeti-Egyesület az erdészeti kísérleti állomások kérdésével még nem foglalkozott, és ugyanezért kedvező jelenségnek lehet tekinteni azt, hogy jelenleg ezen ügy is felvételre került a közgyűlés tárgysorozatába, annyival inkább, miután ezen program készítésénél oly emberek vettek részt, kik tisztában vannak azzal, hogy mikor szükséges ezen kérdést a napi eszmecsere tárgyául tenni.

Mindennek dacára azonban én nem hiszem, hogy ezen kérdés mai megvitatásának különös pozitív eredménye legyen. Azt hiszem, nem kecsegtethetjük magunkat nagy reménnyel, hanem inkább a kényszerűségnek köszönhetjük, hogy ezen kérdés a programba felvételre került.

Ugyanis a közelebbi években a szomszéd Németországban és részben Ausztriában az erdészeti kísérletek terén nagy mozgalom indult meg. És mi nem zárhatjuk el füleinket és szemünket ezen mozgalom elől, ha csak a vakság és sükettség gyanujába nem akarunk esni. Idején van tehát mindenesetre, hogy ezen kérdést az országos erdészeti közgyűlésen szellőztessük. Ezen ügynek át kell mennie a közönség érdekeltségébe, s ezen közgyűlésnek minden egyes tagja kell, hogy e kérdés apostola legyen saját körében.

Az eszme nem a legközelebbi idők szüleménye. Tudjuk, hogy a természettudományok gyors előhaladásukat csak a kísérleteknek köszönhetik. Megszűnt már azon kor, midőn a szobatudósok speculációjuk által hitték megfejtetni a legfontosabb kérdéseket, s a természetvizsgálók annak tudatára jöttek, hogy a természet tünetei, s általában mindazon dolgok, melyek azokkal összefüggésben vannak, csupán csak észlelés, csupán csak vizsgálat és kísérletek útján dönthetők el, s ítélhetők meg.

Csupán a természet maga, csupán a tények adhatnak mindig egyenlő és mindig igaz feleletet.

Hogyha az ember nem vizsgálja a tényeket, hanem csupán csak alap- és melléktudománnyal, vagy talán épen hypothesisekkel akarja a felmerülő kérdéseket megoldani, akkor igen érzékeny tévedéseknek teszi ki magát.

Épen ezt mondhatjuk az erdészeti tudományok és az erdőgazdaságnak fejlődéséről. Mert ezen szakmában is, épen úgy, mint másutt, a gyakorlat és elmélet nem valami két egymással ellentétes dolog, hanem egy tárgynak csak két oldalai; egyik a másikat szüli, egyik a másikat előmozdítja; mindkettő csak karöltve fejlődhetik.

Az erdészeti gazdaság is kísérleteknek köszönheti kifejlődöttségét, melyek történtek öntudatlanul, a nélkül, hogy annak „kísérlet“ lett volna a neve.

Mielőtt mindazon szabályok, melyek itt-ott az erdőszgazdák által követtetnek, egy rendszeres egészsze lettek volna, tétettek ily kísérletek, melyek egyidejűek az erdőgazdasággal.

Ezen kezdetet ugyanis nem ott kell keresnünk, midőn az ember az erdőt használni kezdte, hanem az szerintem ott kezdődik, hol az ember a levágott erdőnek felujtásáról gondoskodni kezdett.

A legelső erdőgazda, ki a magot az erdőtalajba szórta, s a legelső ültőnczöt tette, kísérletet tett. Több helyütt különböző fanemekkel tétettek kísérletek. Ezek bizonyították be, hogy ezen felujtási módok melyike által tenyészthető legjobban egyik, vagy másik fanem.

De nem csak e téren, hanem az erdőszet más ágaiban is tétettek kísérletek; de nem akarom ezen számos kísérleteket elősorolni, mert mindnyájan meglehetünk győződve arról, hogy történniök kellett ily kísérleteknek, mert különben nem jutottak volna az erdőgazdák azon meggyőződésre, hogy melyik mód legjobb.

De történnek ily kísérletek ma is. Nincs köztünk gazda, a ki ne tett volna kísérleteket, mert az erdészethnél nagyon különbözők a viszonyok, melyek legnagyobb részére nem lehet tankönyvekből feleletet kapni, s így kénytelenek vagyunk magunk kísérletek által tanulmányozni a természetet.

Nem is arról lehet jelenleg szó, hogy tétettek-e ily kísérletek, vagy hogy szükségesek-e ily kísérletek? Hanem főképen arról kell, hogy szóljunk, hogy vajjon van-e szükség arra, hogy ily kísérletek rendszeresen tétessenek, bizonyos meghatározott módok szerint, tudományos pontossággal és egyöntetűséggel, országos vezetés alatt, nehogy az erők szétforgácsoltassanak, s nehogy ugyanazon kísérletek százszor történjenek, hanem csak annyszor, a hányszor hiányos tények constatálására elegendő. Szükséges ez azért is, hogy ne legyen az erdőgazda új, költséges kísérleteknek kitéve, melyek fáradtságosak, s időbe és pénzbe kerülnek, hanem hogy minden viszonyok között szabadon meg lehessen határozni egyik, vagy másik mód használati előnyét.

Nemcsak a gyakorlati téren szükségesek e kísérletek, hanem, habár egyelőre nem is kecsegtetnek nagy haszonnal, a tudomány előmozdítása czéljából is nagyban kívánatosak, pl. a physiologia, a talajtan, a meteorologia terén stb., mert mind ezen tudományok szoros összefüggésben vannak az erdészettel, s csak kísérletek útján lehet pl. eldönteni, hogy mily befolyást gyakorolnak az erdők a climára? Nálunk a közelebbi években nagy vita tárgyát képezte e kérdés, s mai napig sem tudtunk e tekintetben megállapodásra jutni; de nem is juthattunk, mert feltevések útján e kérdés nem dönthető el, hanem csak kísérletek segélyével.

Nem is lehet azt mondani, hogy az eszme kivihetetlen. Jelenleg Németországban sok kísérlet történik e czélra. Különösen az utóbbi évek alatt Ebermayer által a legrendszeresebb

tudományos észleletek történtek, melyek, bár csak rövid idő óta folynak, már pozitív eredményt képesek felmutatni.

Tehát azt, hogy mind a gyakorlati erdőgazdasági, mind pedig a tudományos téren az erdőszettel kapcsolatba lépő kísérletek szükségesek, tagadni nem lehet és be kell, hogy lássuk, hogy az elszórva tett kísérletek csak egy pár százalékját adhatják azon haszonnak, mi ugyanannyi erővel tett önhangzó és rendszeres kísérletekből háromolhatnék az országra s az erdészeti közönségre.

E tény fontosságát belátták a német erdőgazdák is, belátták e század harmadik tizedében, s már akkor foglalkoztak azon eszmével, hogy vajjon miképen lehetne a kísérletekbe bizonyos rendszert behozni, s azért egyeseket és egyleteket szólítottak fel ily kísérletek tételére bizonyos meghatározott rendszer alapján.

Sokat vitatkoztak a fölött, miképen lehetne e tekintetben valamely pozitív eredményt létrehozni? Díjakat tűztek ki bizonyos kérdések megoldására, pénzt gyűjtöttek a kísérleti állomások felállítására céljából, s díjazták azon egy pár hivatalnokot, kik a kísérletek tételével és azok összegyűjtésével megbizattak.

Daczára azonban az egyesek és társulatok ezen törekvésének, a kísérletek nem vezettek szerencsés eredményre és sikerre. Ez meggyőzhet bennünket arról, hogy ha a német nép között, mely sok tekintetben a legelső helyet foglalja el a művelt népek sorában, nem sikerültek a kísérletek, annál kevésbé számíthatnánk mi arra, hogy az egyleti működés következtében szervezett kísérletek nagy sikerre vezetnének.

Volt azonban annak, hogy e tárgy az egyletek körében megvitattatott, egy nagy haszna. Ugyanis felébredt az ügy iránt a közérdeklődés és ezen egyleteknek sikerült az illető országok kormányait meggyőzni arról, hogy mily szükséges e kísérletek szervezésének ügyét kezükbe venniök. És midőn az egyes német

államok kormányai itt-ott felkarolták az ügyet, volt is annak látszatja.

Legelőször is használható általános termési táblákat készítettek, úgy, hogy meglehetősen pontossággal képesek vagyunk a fának korát, vastagságát és magasságát, annak köbtartalmát az életidő egyes éveiről tudni.

Tétettek ezenkívül meteorologiai észleletek is az erdők hatásának kipuhatolása céljából; tétettek talaj-elemzések, különböző fanemek kísérlettettek meg nedves és száraz földben.

Egy szóval, mióta a kísérletek ügyét a kormányok vették kezökbe, lényeges eredményeket voltak képesek a kísérletek felmutatni.

Daczára annak, hogy jelentékeny összegre van szükség az egyes kísérleti állomások helyes berendezésére, vezetésére és egyesek jutalmazására, mert hiszen a legtöbb esetben a pusztá ügybuzgóság nem elegendő az ügy kellő menetének biztosítására, a németek még ezt sem tartották elégségesnek, hanem e tekintetben is diadalra jutott az egység eszméje, mert az egyes kormányok belátták, hogy a külön működés nem vezet annyira célra, mint az összhangzó és egyöntetű szervezet.

Ennek következtében a német mezőgazdák 1869-ben Bécsben tartott közgyűlése már elismerte azt, hogy szükséges a kísérletek egyöntetű szervezése, és kívánatos, miszerint megállapitassanak azon elvek, melyek szerint valamennyi kísérleti állomás egy szervezetbe öntetnék. A részletes terv kivételére egy öt tagu bizottságot választottak, melyben minden illető állam képviselve volt. Ezen bizottság 1869. novemberben ült össze, s az előadottak szerint részletes tervet készített, melynek alapján jelenleg a nagy Németország egyes államai, sőt Ausztria is belépett az így alkotott kísérleti hálózatba.

Ezen események láttára mi sem hagyhatjuk ezen ügyet szó nélkül.

Azt hiszem, hogy mindnyájan megvagyunk győződve arról, hogy a kísérlet ügyének felkarolása és szervezése nálunk is ép oly szükséges, mint Németországban; mert habár vannak is kiterjedt erdőségeink, melyek jelenleg nem jövedelmeznek, s melyeknél a kísérleteknek csakugyan semmi pozitív eredménye nincs, de vannak oly kiterjedt erdőségeink is, melyeknél minden hibás lépés nagy kárral jár, mind a hazára, mind a társadalomra nézve.

Hogy egyebet ne említsek, tudjuk, hogy minő nagy kár pl. az, ha a tölgyszálerdők felujításánál a vágás a tuskósarjaktól, a magról kelt növények védelme czéljából meg nem tisztítatik, de csak összehasonlító kísérletek által lehetne számokban kimutatni a különbséget egy 120 éves, sarjakról nevelt, és ugyanily idős, magról kelt szálerdőnek fa- és pénzhozama közt.

Illés barátommal együtt Nagy-Károly vidékén egy homokon nevelt cserfaállab szomorú állapotából közelebből én is meggyőződtem, mennyi tévedésnek van az erdőgazda kitéve, ha nem követi azon irányt, melyet a tudomány kijelöl, ez pedig csak akkor mutathat helyes irányt, akkor világíthatja meg az erdészeti járatlan tereit, hogyha a kísérletek szilárd alapot biztosítottak számára.

Hiszem mindnyájan megvagyunk győződve arról, hogy a kísérleti állomásokat szervezni kell, de fájdalom, azt is hiszem, hogy pénzügyi helyzetünk folytán akadályozva leszünk abban, miszerint a munkához rögtön hozzáfoghassunk. Én tehát a következő határozati javaslatot bátorlakom előterjeszteni:

„Az Országos Erdészeti-Egyesület mondja ki a kísérleti állomások felállításának és ezen ügy szervezésének szükséges voltát, s azon meggyőződését, hogy ennek kivitele csak a kormány által létesíthető.

Kérje fel a közgyűlés az igazgató választmányt a pénzügyi és a földművelési ministeriumhoz kérést intézni az iránt,

hogy az erdészeti kísérletek országos ügyét felkarolja, tanulmányoztassa, annak szervezéséről javaslatot készíttessen, s a mikor és a mennyiben az ország pénzügyi viszonyai megengedendik az erdészeti kísérleti állomások felállítását és az ügy országos szervezését foganatosítsa. *)

A légtűneti (meteorológiai) és tenyészet (phänológiai) észlelések érdekében.

Akadni fognak talán olyanok is gyakorlati erdészeink közül, kik a czímet elolvasva — tovább fordítanak azon hiszemben, hogy ez valami tudományos dolog akar lenni. „Bajlódjék hát vele — ha tetszik a tudós!“ — ekkép vélekednek.

Csak egy szóra őket! Épen a gyakorlati értékéről és kivihetőségéről akarunk beszélni ezeknek!

Mindenekfelett, akárhogy vesszük fel a dolgot:

kinek kell erdészeti szempontból légtűneti és tenyészet észleleteket tenni? vagy:

kinek van erre elegendő alkalma és módja? odajut a következtetés, hogy arra bizony csakis a gyakorlati életben szétszórt szakemberek vannak hivatva leginkább! Ezeknek kell az adatokat gyűjteni, szolgáltatni! A tudós aztán hadd szakáskodjék abból s majd aztán izletes étel módjára tálalja fel nekünk a biztos alapokon nyugvó gyakorlati értékű tudományt! Tudom, jobban fog esni azon szőlő megszürt levét szürcsölgetni, melyet mi is kapálgatánk, mint a holmi külföldi gyü-

*) A közgyűlés előadó indítványát egyhangulag és azon hozzáttétellel fogadta el, hogy a terhes költséget különben sem igénylő erdészeti kísérleti állomások mielőbbi szervezését és életbeléptetését szükségesnek ismeri. Szerk.

mölesökből összekevert holmit! Hogy adjon a kovács furót, csákányt a bányásznak, ha ez nem küld neki egy darab vasat is? Hogy adjon a szaktudós is nekünk gyakorlati értékű tudományt, ha nem mondjuk neki, hogy „itt meg itt ilyen jelenségek észleltettek, — quid tunc? mit tevők legyünk itt?”

Különben is csak akkor birnak mindazon észleletek becs-csel és értékkel, melyeknek alapján t. i. gyakorlati értékű, s a helyi viszonyoknak megfelelő tudományt akarunk építeni, ha azok kiterjednek minél szélesebb körre, s a helyi viszonyokat minél inkább felölelik!

Már pedig annyi, szaktudományt-fejtő szaktudós csak nem tételezhető fel, hogy minden megfigyelendő szögletnek jusson egy belőle, mert még kisebb concurrentia mellett is felkopik a tudós álla, hacsak kizárólag a tudománynyal foglalkoznék, egynek-kettőnek is rendre venni minden szegletet, nem fizetné ki magát, mert épen az kölcsönöz legtöbb értéket az ilynemű észleleteknek, ha ugyanaz, egy és ugyanazon időben több helyt észleltetik! Erdész azonban majd mindenütt van, vagy legalább ott, hol az észleletek gyakorlati eredménye értékesítendő, akad mindig egy.

Tehát nem csak a kötelesség, de az alkalom is a gyakorlati erdészekre ruházza az adatok gyűjtését.

„De hát hogyan? Lehet azt mindenkinek tenni? képesség, instrument nem kellenek ahoz?!”

Erre nézve a következők állnak :

Az erdészeti szempontból teendő légtüneti és tenyészeti észleletek két főcsoportra oszthatók. Egyikbe esnek mindazok, melyeknek észleletéhez minden józan laikus, annál inkább egy erdészeti szakember birja a képességet : körülnézni és feljegyezni a mit lát. Instrument pedig kell ezekhez : egy darab irón, egy rovatos papirszelet s egy kis szor-

galom és lelkesmeret. Mi kellene egyéb, pl. a tenyészteti viszonyok megfigyeléséhez? Adatokat gyűjteni a rendes időközönként visszatérő jelenségek beálltáról, a növényés (mennyiben az erdészetet is érdekelné) az állatország köréből, hol és minő nevezetesebb fanemek és cserjék jönnek elő; az első lombfakadás és a teljes kiszökdülés ideje, az első virágok megjelenése és a teljes kivirágzás kora, a gyümölcsérés ideje, a lombhullás ideje stb. A szalonka, vadruca, pacsirta, seregély stb. megérkezésének és távozásának ideje. A klimai viszonyok közönséges észlelete is ide vonható. Így pl.: az időjárásnak napról-napra való feljegyzése: derült, homályos, borult, köd, harmat, dér, fagy, eső vagy hó állt be. Hótörés vagy szélvész pusztított stb. Továbbá valamely nagyobb erdészeti mivelet körül felmerülő jelenségek, minők egy kiszáritási vagy erdőtelepítési stb. kísérlet alkalmával kezdetben, a munka tartama alatt és azután felmerülnek stb.

Másik csoportba esnének pedig a pontosabb meghatározást, és így egy s más physikai instrumentet igénylő légtüneti észleletek, minők pl.:

1. A lég hőmérséke erdőben és — annak közelében, — a szabadban.

2. A lég vízgőztartalma erdőben és — annak közelében, — a szabadban.

3. A vízpárolgás mennyisége erdőben és szabadban, és pedig:

a) szabad vízfelület mellett,

b) egy láb vastag földrétegtől fedve, és pedig: mohával vagy füvel befutottan, tisztán csak földrétegtől fedve, és az uralkodó fanemmel beültetve.

4. A talajba beható, átszivargó esővízmennyiség szabadban és erdőben.

5. Az erdőtalajig eljutó vízmennyiség, szemben a szabadban lehullóéval.

6. A hó mennyisége, mely az ágakon marad.

7. A talaj hőmérséke erdőben és szabadban, még pedig több különböző, de egymásnak megfelelő mélységben.

8. A naponként beálló szelek iránya, ereje stb.

Ezek végett már tagadhatlanul költségesebb beruházások, felszerelések kellenek, mint mennyi a magánbuzgalomtól várható. Ezt hordozni, nálunk is, mint mindenütt, a hol már ilyenek léteznek, vagy az erdész-egyletnek, vagy az állam- és magán-erdőbirtokosoknak külön vagy együtt kellene. De a buzditás és közreműködés mindenestre ekkor is az erdészek feladata lenne. Maga az adatgyűjtés aztán nem is jár valami nagy tudománnyal. Ehez is csak egy kis szorgalom és ügyesség kívántatik.

Az adatok összegyűjtése és feldolgozása pedig mindenestre egy országos erdészeti szakbizottság feladata lenne, még pedig, magától érthetően, az erdészeti tanerőknek kellene itt a zászlót elől vinni. Tehát az erdészeti sajtó és tanintézet körül kellene az erdésznek összepontosulnia.

Németországban már az erdészeti észleletek érdekében igen sok tétetett. A legkiterjedtebben és behatóbban megszerveztetett. S a fennebbieken kívül az erdőrendezési adatok pontos gyűjtésére is kiterjed az.

A kis Svájc is már rég megtette a fennebb leírt mérvben ez iránt a lépéseket. 1868-ban az erdész-egyleti bizottságnak feladatává lőn téve, az előleges lépéseket megtenni, az erdészeti légtűneti észleldék felállítására, és egy hálózat szervezésére phänologiai észleletek tekintetéből.

De már abban az időben Bern-Cantonnak 3 pár ilyenmű észleldéje volt. Egyik a berni „Oberland“-ban, Interlaken közelében, mintegy 800 mtr. magasan a tenger felett. Ez egy

50 éves *Larix europea* (vörös fenyő vagy bojtor), tehát nem a legzártabb állabban lőn felállítva. Éz pedig főkép azon okból, mert e fanem természetes felujulás útján előjön az egész Canton területén és tenyésztése az „Oberland“-ban igen előnyösnek látszik. S különben is érdekes lehetett, miután e fanem ritkán vonható egyebütt ily könnyen hasonczélu észleletek körébe.

Másik a középhegységeken Herrenschwanden táján (nem mesze Berntől) állittatott fel, mintegy 500 mtr. magasban a tenger színe felett, egy középkoru (40—50 éves), tiszta, jó zárlatu és növésü *Abies excelsa* állabban, mint mely fanem az egész Bern-Cantonban igen elterjedt fanem.

Harmadik a Jurában Pruntrut közelében, mintegy 450 mtr. magasban, mintegy 60, éves vidám növésü, jó zárlatu, tiszta bükk állabban.

Mindeniknek közelében ott van a párja is, teljesen szabadban, alkalmas fekvéssel.

Az észleleteket ezekben az illető állami erdőgondnokok végzik. Kik aztán, hogy lelkiismeretesek, pontosak és ügyesek legyenek, arra tekintettel vannak.

Mutatványképen meg is említhetünk néhányat, az idáig ezek nyomán levezetett és megállapított eredményekből, melyekből kiki meggyőződhetik, hogy, bár azoknak ugy-létét már közönséges természettani ösmeretekkel is sejttheti az ember, de azért mégis az eredmény néha meglepő, és mintegy megnyugtató az iránt, hogy, ha ily határozott adatokon fog felépülni valamely tudomány, az minden szédelgéstől ment lehet. És buzdításul szolgálhat arra, hogy ha az erdészeti tudományhoz a biztos adatok ily könnyen megszerezhetők — szerezzük meg hát azt!

Kitűnt ugyanis, hogy

a levegőnek középnedvességi foka átlag véve 10 százalékkal nagyobb az erdőben, mint (közelében)

a szabadban. S ez a különbség nő az erdő sűrűségével. Miből egyszersmind önként következik, hogy a talajnedvessége is inkább van óva az elpárolgás ellen az erdőben, mint a szabadban.

A levegőnek közép hőmérséke valamivel alább áll mindig az erdőben, mint a szabadban. S a lehűlés arányos viszonyban áll az állabzárlattal.

A legmagasabb hőfok között 18° is lehet a különbség, ha azt erdőben, és künn a napon (a szabadban) vizsgáljuk.

Mig ellenben a legalsó hőfok az erdőben 2 fokkal mindig fennebb áll, mint a szabadban. Az erdő tehát a szélsőségeket igen kedvezően mérsékli e tekintetben.

Továbbá, hogy :

a fák közép hőmérséke mellmagasságban nem sokkal tér el a talaj felszínének közép hőmérsékétől; mig az a korona közt mindig magasabban áll, mint emez, és az erdőbeli légköri közép hőmérséket leginkább megközelíti.

A talaj közép hőmérséke, felülről lefelé $1\frac{1}{2}$ mtr. mélységig, mindig kevesebb $2\frac{1}{2}^{\circ}$ -al az erdőben, mint a szabadban ugyanaz. Holott ugyanazon helyen a hőmérsékleti különbség fenn és $1\frac{1}{2}$ mtr. mélységben nem több, mint egy fok.

Az eső és hó magassága az erdőben kisebb, mint a szabadban, és függ ez az állabzárlattól. Mig pl. a legelől említett *Larix europea* állabnál $13\frac{0}{100}$ -ot tesz ezen különbség, addig a jó zárlatu *abies excelsa* állabnál $39\frac{0}{100}$ -ot is kitesz. Miből világos, hogy a légköri lecsapódás a talajra erdőben kevesebb, mint a szabadban. S tehát nemcsak annak gyors lefolyását gátolja az erdő, de mintegy $30\frac{0}{100}$ -al több is

párolag el az erdőfedte területen! S mégis mind a talaj, mind a légkör, mindig nedvdúsabb az erdőben! ?

A magyar erdészetnek sok tekintetben egészen különleges természeti viszonyai vannak, mit másutt, nevezetesen Németországban nem igen lelmi fel. A helyiviszonyoknak megfelelő erdészeti tudományt tehát csakis saját erőnkön vagyunk hivatva kifejteni! A szomszéd példáját követhetjük, de nyomában járva szüntelen, néha verembe juthatunk! különben is nem lehet valami magasztos és felemelő tudat, mindig csak más után indulni!

N. Gy.

Az épületfa fuvarozási díjának s adásvevési árának alkalmazásban lévő egyik módozata felett.

A nagybányai kerületben, s az ezzel szomszéd vidéken az épületfa eladási s szállítási árainak meghatározásánál 1"-nyi vastagság, és 1 folyó öl hosszúság vétetik rendszerint alapul; úgy, hogy az egy folyó öl fának ára az annak vastagságát jelző hüvelyk-számmal ugyanazon arányban növekszik.

Hogy a faárak és fuvarberek ilyen módon való rendszerezése, mely életbeléptetését valószínűleg csakis azon téveszmének köszönheti, miszerint 1 folyó öl fának köbtartalma, tehát súlya is a vastagság hüvelykeivel egy arányban szaporodik, semmiképen sem felel meg egy rendezett üzem igényeinek, sőt az, mint alapjában hibás, majd az eladót, majd a vevőt vagy fuvarost érzékenyen károsíthatja. Ezen állítás igazságának bebizonyítására készült a következő kimutatás, melyben példakép 100 folyó öl 4, egész 10 hüvelyk vastag gömbölyű bükkfa után járó fuvarbér van külön-külön kiszámítva, alapul vétetvén, az itt alkalmazásban lévő bérszabályzat szerint, a legközelebb helyekről 1" és 1 folyó ölért fizetni szokott 1.5 krnyi bér.

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	XIII.	
Tétel	Közép átmérő	Hossza	1 folyó öl ára, hüvelykénként 1 ⁵ krt számítva	Kereset 100 folyó öl után	Kőtartalma	Súlya köblábonként 0 ⁴ mázsát számítva	fuvarbérből esik	Egy köblábra	Egy mázsá	Egy folyó öltre	100 öl után kereset	Egy köblábra kereset	Egy mázsára kereset
sz.	..	öl	kr	frt kr	köb	mázsá	kr	kr	kr	kr	frt kr	kr	kr
1	4	100	6	6 .	52	20 ⁸	11 ⁵	28 ⁹	2 ³⁶	2 36	4 ⁵⁴	11 ³⁴	
2	5	100	7 ⁵	7 50	80	32 ⁰	9 ³	23 ⁴	3 ⁶⁴	3 64	4 ⁵⁴	11 ³⁴	
3	6	100	9	9 .	120	48 ⁰	7 ⁴	18 ⁷	5 ⁴⁵	5 45	4 ⁵⁴	11 ³⁴	
4	7	100	10 ⁵	10 50	160	64 ⁰	6 ⁶	16 ⁴	7 ²⁷	7 27	4 ⁵⁴	11 ³⁴	
5	8	100	12	12 .	210	84 ⁰	5 ⁷	14 ³	9 ⁵⁴	9 54	4 ⁵⁴	11 ³⁴	
6	9	100	13 ⁵	13 50	270	108 ⁰	5 ⁰	12 ⁶	12 ²⁷	12 27	4 ⁵⁴	11 ³⁴	
7	10	100	15	15 .	330	132 ⁰	4 ⁵⁴	11 ³	15 ⁰⁰	15 .	4 ⁵⁴	11 ³⁴	

Egy egyszerű példán e kimutatás segítségével azonnal legszembeötlőbben meglátjuk a most fennálló bérmeghatározási módszer helytelenségét.

Ugyanis: egy szekeres 4'' vastag 100 folyó öl bükkfa szállításaért, a kimutatás V. rovata szerint, mely 100 öl utáni tiszta keresetet tüntet elő, (a IV-ik rovatban a folyó ölenkénti ár foglaltatik), összesen 6 forint fizetést nyer, 100 folyó öl 8'' vastag fáért pedig 12 forintot; ép annyit keres azon fuvaros is, ki 200 folyó öl 4''-es fát szállít.

A kimutatás VI-ik rovatából, mely 4—10'' átmérőre és 100 folyó öl hosszúságra mutatja a fa köbtartalmát, azt látjuk, hogy az, ki 12 forintért 200⁰ 4''-es fát fuvarozott, csak 104 köblábot, míg, ki ugyanazon bérért 100⁰ 8''-es fát vitt, 210, tehát 106 köblábbal többet terhelt.

Ezen ferdeség a súlyra nézve is fennáll.

A kimutatás VII. rovatában találjuk 100 folyó öl fának vastagságához képesti általános súlyát, mely akként számított ki, hogy egy köbláb súlya szoroztatott a VI-ik rovatban kitün-

tetett köbtartalommal; egy köbláb száraz bükkfának nehézségét pedig a következő egyenletből tudjuk meg: $56.4 \times 0.7 = 39.48$ é , vagy kerekesszámmal 0.4 mázsa, hol 56.4 é egy köbláb víz általános súlya, 0.7 a száraz bükkfa fajsúlya. E szerint 200 folyó öl $4''$ -es fának súlya 41.6 mázsa, 100 f. öl $8''$ -es fának pedig 84 mázsa, annak tehát, ki az utóbbi mennyiségű fát szállítja, ugyanazon bérért, t. i. 12 forintért 42.4 mázsával többet kell terhelni, mint annak, ki 200 folyó öl $4''$ -es fát fuvaroz.

A kimutatás VIII. rovata mutatja, mennyi bér esik 1000 szállításnál 1 köblábra, a IX-ik, mennyi egy mázsa súlya, mindkét rovat pedig együtt azt, hogy, a fennálló árszabályzat szerint, a vastagabb fát szállító aránytalanul rosszabban van fizetve, mint az, ki vékonyabbat fuvaroz.

Tekintve már most, hogy a vékonyabb fának fel- s leterhelése könnyebb, mint a vastagé, melynél többször a fuvarbérből fizetendő segély is szükséges; tekintve továbbá, hogy az először említett minőségű fa felrakása ép oly kevéssé igényel holmi mesterséges csomagolást, mint az utóbb nevezetté; tekintve végre azon, az erdészettel foglalkozók előtt eléggé ismert körülményt, hogy rendszeren a rosszabb, gyengébb igásmarhák, rest s tétkozló tulajdonosai vállalják a vékonyabb fa fuvarozását, az erőteljesebb vonatokkal bíró jobb módu gazdák a vastagabb fa szállításához alkalmaztatván: világosan kitűnik az épületfa fuvarbérének meghatározásánál használatban lévő előbbi módszer helytelensége.

Nemesak a fuvarbér, hanem a fa eladási árának az említett téves alapon való kiszámítása is a köbtartalomra nézve hibás és káros, mert a gyengébb fa aránylag sokkal jobban fizettetik, mint a vastagabb, amannál értékesebb.

Hogy tehát mind az adásvevési ár, mind az épületfa fuvarbére helyesebben, igazságosabban határozathassék meg, szükséges ezek kiszámításánál (a méter-mérték behozataláig) a köblábot egységül felállítani.

E szerint például alapul véve a 10'' vastag, 100 öl hosszú fának köblábjáért eső, a VIII. rovat 7-ik tétele alatt előforduló bért, a X-ik rovatban fel lettek tüntetve azon bérek, illetőleg árak, melyek, tekintettel a fa vastagságára, egy folyó öl után fizetendők, ezek megtaláltnak, ha a kimutatás VIII-ik rovatának 7-ik tétel alatti számát a VI. rovatnak a köbtartalmat mutató számaival szorozzuk, és a III. rovat számaival osztjuk.

A XI. rovat magában foglalja a 100 folyó öl különböző vastagságu fa fuvarozása utáni keresetet, míg a XII-ik rovat az egy köbláb, a XIII-ik az egy mázsa súly után nyert fizetést tünteti elő, mely számok, legyen a fa 4'' vagy 10''-es egyenlők.

Nem ismeretes előttem, ha vajjon ezen, mint fenn ki lett mutatva, hamis alapon nyugvó fuvarbér, illetőleg faérték kiszámítási módszer más vidéken is használtatike? de legyen annak alkalmazása bármily kevésse elterjedve, még sem tartám feleslegesnek, az iránti igénytelen nézetemet nyilvánítani.

Rappensberger Márton,

m. k. erdész.

A kalocsai érsekség birtokán eszközölt homokkötések és az érsekségi erdők ismertetése.

(Irta és az Országos Erdészeti-Egyesület 1874. évi közgyűlésén előadta W e n d l Károly érsekségi erdőmester.)

Midőn ő excellenciája dr. Haynald Lajos ur kalocsai érseki székét 1867. évben elfoglalta és uradalmainak viszonyairól magának kellő tudomást szerzett, legott azon nemes eszme ébredt keblében, hogy az uradalmi pusztákon létező 2400 holdra menő futóhomok befásítás által megköttessék.

Ezen üdvös terv kivitele végett mindenekelőtt új faiskolák alapítottak, közvetlen a homokbuczkák és beültetendő térekhez hasonló talajban, és pedig :

a kélesi birtokban	4,
a hildi pusztán	13,
a csanád-sükösi homokon	16,

összesen 33 k. hold.

Ezen faiskolák ősszel 5 láb széles és 4 láb mély árkokkal körülvéve, részint $1\frac{1}{4}$ láb mélységre ásóval felforgatva, részint pedig 10 hüvelyknyi mélységre járó ekékkel felsíntva, talajuk a borozdában járó túró-ekékkel megporhanyított, s a levegő behatásának télen át kitétetett.

Az őszi és téli folytán a szükséges ákáczmag, a kis-szállási uradalmi erdész Werner Károly által, és az érseki uradalmi gazdatisztek szíves közbenjárása folytán többnyire jankováci lakosoktól szereztetett, és fontja 20—25 krral fizettetett.

Tavaszzal április-hó második felében a faiskolák újra felsántattak, és $1\frac{1}{2}$ láb távolságnyi és 1 hüvelyknyi mély sorokban 25—30 font ákáczmagot vetettünk beléjük.

Az ákáczfamag csiraképességéről, valamint egy holdra számítani szokott mennyiségére, ugyancsak a magelvetési idejére, nemkülönben a mag erjedését előmozdító különféle módokra nézve különféle helyen, s ugyanazon egy faiskolában is különféle képen tettünk kísérletet. Faiskolában nevelt és kiültetett két éves egészséges jó gyökerű csemete a kiültetés utáni harmadik évben, de sokszor második évében is már virágzik, és csiraképes magot hoz, melyet bizton és minden aggodalom nélkül lehet már használni a magvetésre.

A megfelelő magelvetési időnek kipuhatolása végett hét év lefolyása alatt különféle kísérletek tétettek; vetettünk ákáczfamagot decz. második felében, április második felében és május 10-én.

A deczemberi vetés a tavasz beálltával márczius havában kikelt, de ezen márcziusi kelés a tavaszi fagyok következtében tönkrement, csakis az április második felében történt vetések, ha mindjárt a lefolyt években májusi fagyok által szenvedtek is, mondhatók a legsikerültebbeknek.

Május-hó 10-én tett ákácza-magvetés, a beállott hőség miatt, későn és csak a nyár folytán beállott esők után részletenkint kelt ki, és a későbbi idő kedvezőtlen volta miatt a csemeték tökéletesen meg nem fásulhatván, a téli fagyok alatt elpusztultak.

Ezen kísérletek által szerzett tapasztalatok az április második felében teendő ákácztetés mellett szólnak, mert a mondott időszak taláztatott a helyi viszonyokhoz mért körülményeknél fogva legcélszerűbbnek.

A mag erjedésének előmozdítására megkíséreltük a salétromvizbe áztatást, leforrázást és hideg vízbe áztatást, de a porhanyó talajba beható levegő, s az esőhiány a magot újra kiszáritják, és az erjedésben előhaladt csirázását megsemmisítik míg ellenben oly mag, mely előkészítés nélkül a maga minőségében vettetett el, hasonló körülmények közt egyformán kelt ki.

Minélfogva a magerjedést előmozdító módok csak a nedvességet jobban megtartó kötött földbe, nem pedig homokos talajba vetendő magnál ajánlhatók.

Az elvetett ákácsmag tökéletes kikélese után a közte növekedett dudvától kézzeli gyomlálás által elővigyázat mellett, hogy az apró sarjadék meg ne sértessék, kitisztítatik és megkapáltatik. Ezen műtét a szükséghez képest egy nyáron át háromszor is ismétlendő.

A reá következő nyáron ismét szorgalmasan megtisztítatnak és megkapáltatnak a faiskolák. Ilyképen nevelt csemetéknek nagyobb része már a második ősze alkalmassá válik a homokban való kiültetésre.

A faiskolákban nevelt ákácza-csemeték ősszel levélhullás után ezen mivelési és ültetési szakban tökéletesen betanított munkások által kellő elővigyázat mellett kiásatnak, a gyökér és a csemete felső része közti arány helyrehozatala végett mind a gyökér, mind a törzs visszametszetik, és százanként csomóba kötve, e végre elkészített árkokba letétetve, földdel

jó letakartatnak. Itt maradnak mindaddig, míg az elszállítás az ültetési helyre meg nem történik.

Ezen fentebb leírt munkálat, a betanított munkások által következőkép hajtatik végre :

A napszámosoknak egy része a cserjéket ássa, a másik a visszametszéssel foglalkozik, a harmadik felolvassa és százanként csomóba köti, a negyedik pedig a fentebb említett árkokba leteszi és földdel beborítja.

Ezen állapotban maradnak az ültetésre elkészített ültetőczők mindaddig, míg a faiskolából való kiszedésük annyira előhaladt, hogy a szedés folyama alatt a napszámosok kellően felosztva, az ültetést megkezdhetik.

Az ültetőczők nedves szalma közé rakva s az illető erdész által számba véve, elszállíttatnak a beültetésre kijelölt homokterületre. Azon rész, mely nem jut azonnal a földbe, árkokban letakartatik és ott hagyatik, míg az ültetés sora reá következik.

A munkásoknak egy része öt láb távolságnyi sorokban ásóval vagy kapával kellő mélységű gödröket ás, és a második része a letakart csemetéket felszedi, és a készített gödrökbe helyezi, a harmadik munkáscsoport ezeket szorgosan befödi és a földet a gyökerekhez illeszti.

Az őszi ültetési időnyről elmaradt értések kora tavasszal végeztetnek el.

Ily művelet után a kiürült faiskolák tavasszal $1\frac{1}{2}$ láb mélységre ismét felforgattatnak, és a már említett mennyiségű ákáczfamaggal $1\frac{1}{2}$ láb távolságu sorokban bevettetnek.

Ha ily kétszeri bemaglása a faiskoláknak kedvezően üt ki, akkor a faiskolát fölösleg többször is bevetni, mert az ültetőczők kiemelésénél sok gyökér vágatik le az ásóval, melyek igen buja és oly mennyiségű gyökérsarjat hajtanak, hogy a bevetendő mag a beárnyékolás által erjedését elvesztve, ki nem kelhet.

Ha a megürült faiskolák tavasszal mindenkor felforgattat-

nak, és a kiemelt ültőnczök után visszamaradt gyökerek földdel betakartatnak, a gyökérsarjak maguk is a porhanyított földbe keleven kifejlődnek és egészen alkalmasokká válnak a kiültetésre.

Nem állítjuk azonban, hogy a gyökérsarjadékból származott ültőnczök hasonló gyökéralkotással bírnak, és azért kiültetésre egészen hasonlóak a magból származottakhoz.

A tapasztalás azt bizonyítja, hogy a gyökérsarjakból származott ültőnczök, az első években növekedésre nézve hátrább maradnak a magból nevelt csemetéknél, és ezen hátramaradást csak több évek lefolyása s gyökereik megszaporodása után képesek helyrehozni.

Annyi azonban viszont igaz, hogy a gyökérsarjakból nevelt ültőnczök szintén fává növekednek, mit az ákácza meglehető igénytelen természetének kell tulajdonítanunk.

Az ily módon befásított homokterületek a szelek által sokat szenvednek, miért is ez okból állandóan 4 munkás van felállítva kik a szél által kifujt ültőnczöket újra földbe juttatják, az özönlő homok által eltakartakat pedig terhüktől felszabadítják.

Ha ez a 4 szerződésileg lekötött egyén a mondott munkálattal rövid idő alatt végrehajtani nem képes, akkor a szükséghez képest több munkás állíttatik be annak véghezvitelére. Felemlítendő azon körülmény, hogy az ily homokkötéssel járó értékek sokszor még két éven át igényelnek javításokat, a mi rendesen évről-évre meg is történik, míg az értékek zárlatba hozatnak.

Tapasztalásból tudjuk, hogy az ákácza az áterdölést idejekorán megkívánja, azért már az 5—6-ik évben az értékek meggyérítettnek, és az ákácza-faültőnczök kertészi módon a száraz és alsó galyaktól megtisztíttatnak, mely tisztítás után szép sudaras növekvésnek indulnak, a zárlat azonban mindig szem előtt tartatván, nehogy ennek megnyitása által a szelek behatassanak, és a már megkötött homokot újra felbonthassák.

Ilyféle homokkötésű értékek 1867. év óta vannak	
Hilden és Kilesen	232,
a csávoly-sükösd-csanádi homokon pedig	1500,
összesen .	1732

katastralis hold.

A fentebb elősorolt eljárások szerint elkészített értékek holdanként 53.7 frtba kerülnek, melynek bővebb felvilágosítására a részletes fatermés-számítást tartalmazó és az előbbi lapon lévő táblázat szolgál.

E szerint az 1732 holdnyi homokterületnek befásítása 93.043 frt 4 krba került és 3,990.528 ültőncz használt tatott fel.

Van még az érseki uradalomban 600 hold futóhomokterület, mely kedvező körülmények közt három év lefolyása alatt teljesen megkötve és befásítva leend, s így később csak kisebb javításokra és a kivénült homoki lágyfaerdők kijavítása körül teendő értékekre lesznek szorítva a kiadások.

Minthogy a futóhomok évről-évre terjed, és a homokbuczkák nagyobbodnak, a már beültetett 1732 holdhoz számítandó jelenlegi 600 hold futóhomokterülethez a befásítás befejeztéig annyi tért lehet hozzászámítani, hogy az összes befásított s új erdőt képező terület összesen 2400 katastralis holdra lesz becsülhető.

Ezen futóhomoki új erdők gazdászata térnagyság szerinti 20 éves fordaidőre vannak tervezve, és e szerint lesznek tarolva.

Az előbbi táblázatban foglalt fatermés-számításból kitetszik, hogy az első és második fordasor letelvén, ezen új erdők a két első forda alatt veszteséggel járnak, s csak a harmadik fordasor lejártával, tehát 60 év múlva, kinálkozik holdankint 1 frt 89 kr tiszta jövedelem.

E szerint belátható, hogy ő nagyméltósága dr. Haynald Lajos érsek ur ezen nagy költséggel járó közhasznú áldozatot a jövő század birtokosainak érdekében hozta meg.

Itt azt az ellenvetést tehetné valaki, hogy miért használtatott a homokkötésre kiválólág akácdfa? miért nem szintén egyéb alkalmas lágyfanemek, vagy például lepényfa és bálványfa stb.

A tett tapasztalatok az akácdfa mellett szólnak, mert az első években nem lévén elégséges akácdfa ültöncz, kanadai és fekete nyárfa-dugványokkal tétetett kísérlet, de ezekből csak 15⁰/₀ fogamzott meg. A következő ültetési idényben gyökeres lágyfanemek hozattak a dunai zátonyokról; ezek közül mintegy 70 százalék fogamzott meg, és a mint a mellékterembe kiállított példányokon látható, szép növésnek örvendenek; de a gyakorlati szem kinn a helyszínén észreveendi, hogy a lágyfa-ültönczök körében, bár azok már 6—7 évesek, a homok nincsen tökéletesen megkötte, és ha akácdfa-ültönczökkel körülvéve nem volnának, a szélfuvatok által nagyrészből tönkretétetnének, míg ellenben az akácdfa gyorsabb fejlődésénél és elégedett természeténél fogva a szárazságot is jobban kiállja, és az első, de második évben bizonyosan záródik és a homokot egészen megköti.

Hozzájárul, hogy az akácznak fája mint szer- és tüzelőfa sokkal becsesebb egyéb lágyfánál, de a letarolás után származó gyökérsarjadékok is tartósabbak a többi lágyfaneműeknél, mert ezeknek az anyafától távolabb eső gyökérsarjai a homoktalajban rendesen kiszáradnak a második évben, és csak a tősarj marad meg, mely igen gyér erdőt képez. A lepényfa lassu növése és a futóhomoknál jobb talajt kedvelő természete miatt a homokkötésre kevésbé alkalmas. Ennél ajánlhatóbb e célra a bálványfa, mely a futóhomokban igen jól diszlik, de fiatalkorában a fagyok iránt érzékeny, olyannyira, hogy a faiskolákban csakis bekötés mellett bírja ki a telet, a mi nagyobb-szerű értékeknél igen költséges áldozattal és épen lehetlenséggel járna. Ámbár nagy sarjképességgel bír, és ezért a homokkötésre alkalmassá válnék, de fája törékeny és porhanyó, tehát a szelek által szenved, mint tüzelőanyag a topoly-faneműeknél

alább áll, és csakis vastagabb törzse trágyalébe történendő hosszabb beáztatás után használtatik eddig Franciaországban asztalosmunkára.

Ezen elősorolt, a homokkötésre alkalmas fanemek közül az ákácza bir mind növekvésére, mind pedig a fájának használhatósága, nemkülönben nagy sarjképessége miatt legnagyobb előnnyel, miért is ily czélra méltán ajánlható.

Érsek Ő excellentiája a tülevelű fák iránti előszeretetéből elrendelte, hogy ezekkel is, nevezetesen az erdei fenyővel (*Pinus Silvestris*-sel) tétessenek kísérletek.

Ezen magas meghagyás folytán azonnal szereztünk erdei fenyőmagot, mely kötöttebb talajban, jelesen a bácsuradalmi faiskolákban, valamint a várszegi pagonyban öntési (alluvialis) homokban vettetett el. A bácsuradalmi fenyőmagvetések, egy faiskolát kivéve, igen szépen keltek ki, ellenben a várszegi vetés, ámbár gondos ápolás alatt állt, kikeléskor tökéletesen tönkretétetett a hangyák által.

A bácsuradalmi faiskolákban kikelt fenyő-csemetéknek egy része jövő a tavasszal futóhomoki faiskolába fog átültettetni, és a talajhoz szoktatni, annak idejében pedig a már megkötött homok-erdő ligeteiben szórványosan elhelyeztetni; megemlítendő, hogy a bácsuradalmi faiskolákban Kanka József erdész saját szorgalma által elvetett és nevelt fekete fenyőből (*Pinus Austriaca*) 400 darab 2 éves ültőncz ültetett el árnyékos futóhomokba. Ezen ültőnczök a legjobb ápolásban részesültek, mindemellett nagyrészből kivesztek. Habár ezen első kísérletünk meggyúsult is, semmi esetre sem fogja csökkenteni buzgalmunkat a további kísérletek létesítésében.

Midőn az érsekuradalmi homok-területek befásításáról szóló jelentésemet ezennel befejezván, bátor vagyok egyuttal a jelenlévő tisztelt szaktársak türelmét még néhány perczre igénybe venni, hogy az érseki uradalomban lévő egyéb erdők

nagyságát, gazdasági kezelését, értéseit röviden előadhassam.

Az érseki uradalomban, nevezetesen

Bácsban van	10,806	761	□ öl.
-----------------------	--------	-----	-------

A Duna mentében a Bogviszló községgel történt elkülönítés alkalmával

elért erdőtérek kiszámításával	17,728	653	
--	--------	-----	--

Sárkőben	286	551	
--------------------	-----	-----	--

A futóhomokon, beleszámítva ez uj értékeket is

4,447	110	
-------	-----	--

Összesen	33,268	875	□ öl.
----------	--------	-----	-------

Az összes érsekuradalmi erdő gazdaságata térnagyság szerinti beosztás szerint kezeltetik.

A bácsuradalmi erdők kevert keményfa-állabok és 80 éves fordá szerint vágattatnak, a rendes vágások félholdakra felosztva, árverés útján adatnak el. Itt a tűzifának kis értéke van, csakis a félholdakban előforduló részletekben lehet a tölgy szerfa becse miatt az évenként letarolandó erdő-vágást eladni.

Az áterdőlés czéljából kivágott fának értéke alig érdemel említést, csakis azon haszon jöhet itt tekintetbe, mely a gyérités álta az erdő tenyészetére háramlik.

Faiskolák minden erdőőrilmek közelében vannak; ezekben főkép tölgy-ültőnczök neveltetnek, és innen ültettetnek ki vágásokban előforduló tisztásokba, oly helyekre, hol a természetes bevetülés az erdő gyérsege miatt nem történhetett meg.

Ezen kevert keményfa-erdőkben észlelhető, hogy a cserfa 40 éves korában rákot kap, a mi a szikes talajnak tulajdonítandó, ez okból a fa a 80 éves letarolási időszak bekövetkezte előtt kihal.

A sárközi erdők 40 éves fordában kezeltetnek és e szerint taroltatnak.

Ezen erdők kevert keményfából állanak, és az évenként

letarolandó famennyiség részint uradalmi szükségletre fordítottik, részint szálonként árverés útján adatik el.

Ertések még eddig nem történtek, mert az egészséges állapotban lévő fák kellő mennyiségben adnak sarjadékot, s mivel ezen erdők minden marha-legeltetéstől mentek, a természetes maghullás által kellően el vannak látva utónövésekkel.

A 40 éves fordában kezelt dunamenti erdők többnyire lágyfa-állabok, vannak ugyan egyes részek, melyekben a tölgy-, szil- és kőrisfa nagyobb mennyiségben fordul elő, de egész tiszta állabokat ezen fanemek nem képeznek. Az évenként letarolandó vágások lábón adatnak el árverés útján.

Ezen erdők a duna árja miatt sokat szenvednek, főképp azok, melyek az ártérbe esnek. A törzs-sarjadékok a nyári meleg viz által sokszor tönkre tétetnek, — de a természet csak hamar kipótolja a veszteséget, mert az árviz által hátrahagyott iszapban mindenkor új és igen buja növésű lágyfaneműek törnek elő.

A dunamenti erdőkben a víz árja sok part-szakadást idéz elő, úgy, hogy a veszélyeztetett fa letaroltatása előbb válik szükségessé, mint sem vágatási korát elérte volna.

De a mennyit a Duna árja egyrésztől szaggat, annyit rak ismét a másik oldalra. Ezen rakatokon már az első évben malátok (fiatal füzesek) támadnak, melyek igen gyorsan növekednek.

Ily öntéseken sokszor sarjadzik a fekete fűz (tájkifejezés szerint csengő malát). E fanem 6—7 évnél alig él tovább, azután kiszárad, és ha gyérités útján egészen kivágattatik, akkor rendszeren nemesebb lágyfaneműek jönnek elő utánna, melyek rövid idő alatt zárt állabokat képeznek.

A gyéritések ezen erdőkben nem megvetendő mellék-jövedelmet adnak, de a fa növekvésére is nagy hatást gyakorolnak, mert ezen buja talajban előforduló s a fatenyészetre káros komlótól, vadvenyigétől megszabadíttatik, az erdő.

Ertések csak az ártéren kívüli erdőtisztásokban történnek, tölgy- és kőrisfa-ültőnczökkel, melyek faiskolákban neveltetnek.

A homoki lágyfa-erdők, melyek egykor szintén a homok megkötése végett telepítettek, 40 éves fordában kezeltek, és ily időközben taroltatnak le; de miután ezen időszak a sivár homokban nevelt lágyfákra nézve igen hosszú, a fák, ezen időszakot ki nem bírván, idő előtt kiszáradnak, és igen gyér állabokat képeznek.

Az évenként letarolt vágásban termelt fa az uradalom szükségletére fordítatik.

Az elősorolt érsekuradalmi erdőkben az évenkénti tarlasztási tömeget holdanként, a homoki erdőket kivéve, 2040 egész 2720 köblábra lehet tenni; a homoki erdők ellenben csak 2024 egész 2092 köbláb famennyiséget adnak.

India erdei.

Irta: Gróf Keglevich Béla.

(Folytatás és vége).

Sajátságos jellege az ind erdőnek az, hogy abban ugyanazon évszakban egymás mellett bimbózó, virágzó, gyümölcsöző, lombos és leveleit hullató kopasz fát is lehet látni, minden fejlődési fokozat képviselve van abban, és mindamellett, hogy az egész éven át zöld, mégis bizonyos komor egyformaságu az erdő, de örökös árnyékával kedves tanya a nap legforróbb óráiban. De még sajátosabb jelleget ölt ott, a hol részint a többi fanemek közt és azok alatt, részint pedig az elhagyott parlag földön, avagy mocsáros talajon kizárólag szemlélhető, ama ezerféle bokor, nád és tövis jellegű mindenféle növény, a mely, ugyszólván, egy áthatlan sűrűség, és a veszedelmes ragadozók és a halálos harapású kigyók rejtje: a valódi dzsongl. Növényzete, a mely közé a bambus is tartozik, gyakran hasznóhajtó,

veszedelmes azonban az emberre nem csak azért, mert tanyája és pepineriája a kártékony állatoknak, hanem azért is, mert légköre vészthozó, és egy abban töltött éj haláltadó. De még olyan a dzsongl, mint nálunk a lycium, minden tért elfoglal és előli a többi nemesebb növényt.

A hol tehát vágják a fát, és nem gondozzák azután növekedését, ott a dzsongl foglalja el a tért. Azért oly veszedelmes az erdőre nézve azon neme a földmivelésnek, a melyet némely vidéken kumari-nak, másutt toangya-nak neveznek, és a mely abból áll, hogy annyira, a mennyire tövestől kiirtanak egy darab erdőt őszzel, tavaszig ott száritják a fát, aztán fegyinjtik azt, könnyedén leszántják a hamut, és többnyire rizst vetnek a talajba, a mely aztán csakis gyomlálást igényel, és ad legalább is két akkora termést ezen rendszer mellett, mint bármely más módon előkészített talajban. Az ekként nyert földet ritkán vetik egyszernél többször, hanem odább mennek, és pusztítanak megint, mert a kumari után nem lesz többé erdő, ha meg is hagytak ott egynéhány fát, hanem elfoglalja helyét a dzsongl.

Kíméletlenül bánt ott a fával mindenki, bennszülött és a telepítvényes; vasutak és egyéb építkezéseknél nem tekintették azt, hogy melyik nemét a fának lesz czélszerű felhasználni, hanem derüre-borura döntötték le a legértékesebbet oly czélokra is, a melyekre a közönségesebb fa is megtette volna ugyanazt a szolgálatot, arra pedig ki sem gondolt, hogy lesz-e még erdő abból, a mivel így bántak el.

Elvégre belátta a kormány, hogy így az ország kincse elfogy, de meg nem ujulhat, és intézkedett úgy, a hogy a viszonyokhoz mérten intézkednie lehetett. Jelesen a kumari alkalmazáskor a nemesebb fák irtása; sőt ott, a hol a közvagyon érdekével össze nem férhetőnek találtatott, maga a kumari is eltiltatott, mind enfás területet lefoglaltatott, ha annak

magán-birtok jogczimét nem bírta valaki kellően és jogérvényesen kimutatni.

Nem csak sietett erdőtörvényt vagy rendszabályokat hozni a kormány, hanem oly felügyeletet is léptetett életbe, a mely nélkül a rendszabály holt betű maradott volna.

Az administratio önállóan működik, a melyet röviden le fogok írni, és az eredményét is, a melyet eddig felmutatott. Erdőkerületek alakítottak, a melyek élén a gondnok áll, alatta ügyvivők és erdésztisztek kellő számmal, a kerületek viszonyaihoz mérten; a gondnok 6 hónapon át beutazni és vizsgálni tartozik kerületét az ügyvivő kíséretében, a ki állandó lakhellyel bir ugyan, de saját alkerületét folyton bejárni tartozik, üzletek megkötése, legeltetés engedélyezése, tüzelőfa előállítása és a munkások fizetése végett, a miről időszakonkénti jelentést tesz írásban, szóval megtenni köteles mindent, a mi a rendszeres kihasználással jár. Mindenik mellett egy altiszt segítségül, és alatta bizonyos számú erdőőr van, a kik a felügyelettel és megőrzéssel vannak megbizva és felelősek az erdőkárokért.

Nehéz azonban e személyzetet ujonczozni. Egészség, a mely mindennel daczol, a bennszülettek nyelvének tudása és kellő szakmíveltség kell. Ritka pedig az, a ki mindennek meg tudjon felelni, mert az esetben valószínű, hogy magán vagy más az erdőszakmánál jövedelmezőbb közalkalmazást nyerhet.

Elhatározta tehát az angol kormány, hogy kellő képzettségű és elegendő ember legyen e célra, egy bizonyos számú fiatal egyénnek Francia- és Németországba való küldetését, hogy ott az elméleti és gyakorlati képzettséget megszerezvén, Indiába megfelelőleg alkalmaztathassanak. Dr. Brandis, Birmania erdeinek főfelügyelője, személyesen ellátogatott Európába, és a tanulmányai alapján szerkesztett „Erdőtörvény“ már 1865-ben elfogadtatott India számára! Szóval, nem csak azon volt a kormány, hogy ok nélkül ne pusztíttassék a fa,

és hogy a törvény védelme alá állítsa azt, hanem azután az ültetésre is kiterjedett figyelme, oly annyira, hogy a malabari kerület gondnoka, M. Conolly, működéséről eziránt a legfényesebb bizonyosságot szolgáltatva, a mennyiben nagy terjedelmű teck-iskolákat állított be. Már maga a fogalom is nagyszerű ha az ember Indiára gondol, és ott faiskolákra gondot fordító erdészeket képzel maga előtt! Tovább is ment még az angol kormány, utak és csatornák mellett is ültetett fát, s miután a csemetét ott az első években azon a helyeken csakis folytonos öntözéssel lehet felnevelni, még adóelengedéssel is jutalmazza azt, a ki egy-egy darab beültetését és felnevelését elvállalja!

Nem csak nagy haszna lett a kormánynak az által, hogy szakemberekre bízta, és ellenőrzi az erdők kihasználását, a mely ezen intézkedések óta tetemesen több jövedelmet ad a ráfordított nagy költség mellett is, mint adott azelőtt, hanem biztosította a meglévő fatömeg kellő, okszerű, tartós, hasznosadó, kihasználása mellett a jövő generációk részére is e nagyszerű jövedelemforrást.

És mindez azt mutatja, hogy az angol kormány tökéletesen megértette, hogy India erdeinek művelése mily fontosságu, és hogy a közvetlen beavatkozás szüksége forgott fenn az erdők fenntartása és jövője érdekében.

Mit mondjunk ezekre mi Magyarországon? ha már Anglia gyarmataiban ezelőtt 30 évvel neki fogott és 10 évvel ezelőtt életbeléptette az erdőtörvényt, vajjon nem-e intő példa ránk nézve, hogy fogjunk már hozzá mi is, mert csakugyan nagy kincse az országnak az erdő, s ha ma nálunk még kevésbbé is jövedelmez, de eljő még annak ideje, hogy sokat fog hozni; érdekünkben áll tehát hová elébb megtenni mindent, a mit tenni kell és lehet, hogy e nemzeti kincsünk kellően megóvassék.

A föld- és kőomlások megkötéséről.

A ki Nagy-Váradról Kolozsvár felé utazott, tudni fogja, hogy az Erdélyt körítő Kárpátok alatt — az anyaország felőli oldalon — Nagy-Rév az első állomás, s hogy innen kezdve az Erdélybe vezető vaspálya a Nagy-Körös folyó vad-regényes völgyén halad egész Csucsáig.

Ezen utvonal nagyon érdekes, de nemcsak regényessége miatt, hanem erdészeti szempontokból is.

Hogy a Nagy-Körös szűk és meredek sziklák által határolt völgyén, mely egy óra alatt ezer kanyarulatot tesz, a vaspályát vezetni lehessen, nemcsak a folyót kellett szűkebb mederbe szorítani: hanem hegyeket is kellett átfurni és átmetszeni.

Az átmetszett hegyek néhol, de nem egyáltalában, tömör sziklák; másutt conglomerat kőzet; másutt ismét, az idők folytán, a magas hegyekről lemosott törmelék- és földből állottak elő. A conglomerat és törmelékes, vagy éppen a tiszta földön áttett metszeteknél nem lehetett azok oldalait, mint a tömör sziklában függőlegesen állítani, hanem rézsut. Gondoskodni kellett tehát arról is, hogy azokon földszakadások és csuszások, melyek a közlekedést huzamosabb időre akadályoztatnák, elő ne állhassanak: tehát állandósítani és megkötni kellett azokat.

Fenntebbiekből kifolyólag az itt látott földkötésekről és azok állandósításáról czélom szollani; annál is inkább mivel az ily földkötések- és azok állandósításával az erdésznek is kell néha foglalkozni.

A föld- és kőomlások megkötése két módon eszközölhetők. A kőomlást nagyobb kövekből rakott fal által, a földcsúszás- és lemosásokat pedig alacsony, vesszőből fonott sövények által lehet megkötni.

Oly helyeken, hol a kő-gurulék nagyobb kövekből áll, ott a gurulék köveiből, a hegyoldal lejtjére keresztben vagy az oldal

alap-vonalával párhuzamosan. $1\frac{1}{4}$ —2' magas falakat rakatunk, melyeknek egymástóli távolsága, a körülmények szerint, 1—50, sőt több is lehet.

Ezen falak czélja aztán a hegyoldal tetejéről leguruló kődarabokat felfogni és esésükben visszatartani.

Hogy hány ily fal alkalmazandó, az különösen, az oldal lejtjétől függ; mert mennél meredekebb az oldal, annál több akadályt kell a leguruló törmelék elébe állítani, már azért is, hogy ha, esetleg, a felső falak áttöretnének, az általuk már felfogott törmelék a völgybe alá ne gurulhasson.

Az ily kötéseknél, csak törmelék és kőomlás megkötésénél van helyük, s a mint láttam meg is felelnek a várákozásnak.

A föld, vagy nagyon apró törmelék megkötése sövények által eszközölhető és pedig a következő módon:

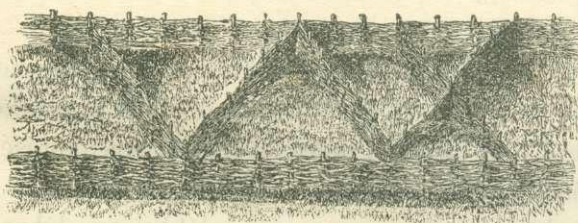
A megkötendő föld- vagy törmelékbe, egy lábnyi távolságban, 2—3' hosszú és $1\frac{1}{4}$ —2'' vastag karókat veretünk, úgy, hogy azokból legfeljebb $1\frac{1}{4}$ ' maradjon a föld felett; ezen karók közé aztán sövényt fonatunk épen úgy, mint ezt a falukon akárhol láthatni. A sövények a hegyoldal lejtjére szintén keresztben vagy az oldal alapvonalával párhuzamosan vonulnak. A sorok egymástóli távolságáról épen az áll, mi már a kőből rakott falaknál fölemlitetett.

Itt meg kell még jegyeznem azt, hogy e sövényeket még összetettebbekké és tartósabbakká lehet tenni az által, hogy a párhuzamos sorok között rézsutos, W alakú, vagy X alakú, összeköttetést hozunk létre.

Például szolgáljon a következő rajz, melynél az alsó és felső vesszőfonadék a hegyoldal lejtjére keresztben álló két oldalkötést, az ezek közé illesztett kötések pedig ha az ábra bal oldalán lévő rézsut kötést egyedül állítva gondoljuk az egyszerű rézsut-kötést a további kötések pedig az előbbivel együtt a W és X alakú sövény kötéseként tüntetik elő.

Nagyon természetes, hogy aztán ily sövények a hegyoldalakról lerohanó viznek és az ezzel sodort földnek jobban ellentállanak, mint az egyszerűek.

Hogy hol és mily körülmények között alkalmazható egyik vagy másik kötési mód, azt minden magyarázat nélkül kiki megítélheti. Azok alkalmazásánál nagy szerepet játszik még a munkaerő és a munkabér is. Ott, hol azokkal rendelkezhetni, könnyű leendő a legösszetettebb kötéseket is valósíthatni.

Hogy a sövények közé eső föld, a rohamos esőzések folytán, el ne mosattathassék, azt is meg lehet kötni. Az ily kötések között sikerrel láttam alkalmazva a különböző lóher fajokát. Azt pedig nem lehet eltagadni, hogy a luczerna által, a föld megkötésén kívül, még más anyagi hasznót is nyerünk.

Az erdőben, és a havasokon alkalmazott földkötéseknél is lehetne 2—3 évig, míg a luczerna gyökerei a földet átszöven, azt állandósították, a sövények közötti tereket, fentti módon használni. De kivált havasokon, hol a csemetéket, — ha a kötések közötti tereket erteni szándékozunk, — védelemben kell részesíteni, védelemül szolgál azoknak a gyorsan fakadó és növvő luczerna.

Ily homokos földben jó szolgálatot tesz, úgy a földkötő, mint a csemete védő szibériai fehér óriás here (*melilotus alba altissima*); nagy hidegnek, fagyoknak kitett helyeken a vörhenyes korcs lóhere (*trifolium hybridum*); védettebb helyeken és jobb talajon pedig a stiriai veres lóhere (*trifolium pratense*) és a fehér virágú réti here (*trifolium repens*).

—t. —s.

A vadászatnak és vadászati fegyvereknek megadóztatását tárgyazó törvényjavaslat indokolása. *)

A vadászati jog gyakorlatának megadóztatása, azon adónemek közé tartozik, melyeket a kincstári jövedelmek gyarapításán kívül közgazdászati okok is ajánlanak.

Az 1872. évi VI-ik törv. czikk részben szabályozta ugyan az addig sokban hiányos és a gyakorlatban sok visszaélésre alkalmat nyújtó vadászati jogot, de a lefolyt két évi tapasztalat azt bizonyítja, hogy az említett törv. czikk intézkedései nem elégségesek Magyarországon a nemzetgazdászati ezen ágát mindazon bajok és visszaélések ellen biztosítani, melyek annak természeteszerű és más országokét megközelítő fejlődését lehetlenné teszik.

A vadászat érdekeinek állandó megóvására irányzott törekvés a nyugat-európai törvényhozások többségét szintén a vadászati jog gyakorlatának megadóztatására vezette.

A francia, belga, porosz, szász, bajor törvényhozások a megadóztatást bélyegzett vadászati jegyek alakjában valósították meg; a kormány szintén ezen módot választotta mint legkevesebb költséggel járó és legkönnyebben ellenőrizhető.

Már a képviselőház 21-es bizottságának IX-es albizottsága is utalt a vadászat és a vadászati fegyverek megadóztatására, mely új adónemek számításom szerint 600.000 frtot jövedelmeznének. Más országok kimutatása után ítélve e két adónem reménylhető jövedelme nem lett magasra számítva, minthogy Franciaországban, hol az államkincstárt minden kiszolgáltatott vadászati engedély után 15 frank illeti, a zárszámadások 1859-ben 3,752.255 frank, 1869-ben pedig 4,402.000 frank jövedelmet mutattak ki.

*) A törvényjavaslat lapunk mult füzetében közöltetett.

Szerk.

A kormány azonban nemcsak a pénzügyi tekintetekre, hanem a vadászatnak nemzet-gazdászati szempontból védelmet igénylő érdekeire is főszlyt helyez és kéri a törvényhozást, hogy e javaslat megítélésénél mind-kettőt figyelembe vegye.

Az egyes §§-ok a következőkben találják indokolásukat:

Az 1. §. nem változtatja meg az 1872. évi VI. törv. czikket, csupán az abban körvonalozott jog gyakorlatát vadászati jegy birtokától feltételezi.

A 2-ik §. azon hatóságokat állapítja meg. melyek a vadászati jegyek kiszolgáltatására feljogosítva lesznek s mivel tekintve a törvényjavaslat 5. §-nak rendeletét, vadászati jegy nem adathatik mindenkinek, legczélczérőbbnek látszott azok kiadására a törvényhatóság közigazgatási első tisztét feljogosítani, miként e tekintetben más államok törvényhozásai is hasonló értelemben intézkedtek.

A 3-ik §-ban foglalt feltétel a fennálló törvényekben leli indokolását.

A 4-ik §. a külföldiekről szól, kik vadászati jegyet óhajtanak nyerni. Teljes kizárásuk nem lenne indokolható, szükséges volt azonban oly intézkedésekről gondoskodni, melyek a vadászati jegyet nyerő külföldiekkel szemben úgy a közigazgatási mint a pénzügyi érdekek megóvását biztosítsák.

Az 5-ik §-hoz. A közérdek kívánja, hogy a vadászati jegy megtagadtassék olyanoktól, kiknek részéről a közbiztonság veszélyeztetésétől tartani lehet. Ily intézkedés a feljebb említett nyugat-európai államok törvényeiben is benne foglaltatik, s csak azokra vonatkozik, kiktől a jegy megtagadását a közérdek és jogi tekintetek követelik.

A 6. §-ban foglalt intézkedést a jogosultak érdekeinek kellő megóvása teszi szükségessé.

A 7. §. természetes következménye az 5. §-nak s így bővebb indokolást nem igényel.

A 8-ik §. magában foglalja a vadászati jegyek kellékeit és hatályát. Miután a vadászati jegyek a magyar korona országainak egész területére érvényesek a pénzügyministerium által meghatározandó minta szerint az egész országban egyenlők lesznek. A vadászati törvényre való hivatkozás elhárítja azon aggodalmat, hogy a két törvény egymás-melletti fennállása eltérő és egymással összeütköző magyarázatokra nyujthason alkalmat.

A 9-ik §. Az erdészeti és vadászati közegekre nézve azon kedvezményt tartalmazza, hogy az azok részére kiadandó vadászati jegy három évre szólván, egy-egy évre csekélyebb bélyegilleték esik, s igazságos, hogy a szolgálatukban állók helyett bélyegilleték azok által fizettessék, kik ezen vadászati közegeknek szolgálatát saját érdekükben felhasználják.

Ezen kedvezmény megadása azért is méltányos, mert az említett közegeknek a fegyverhordozhatás szolgálati tekintetéből és az önvédelem céljából is szükséges, s mert azokra nézve az adott kedvezmény nnyel szemben ezen §. intézkedése szerint az is kötelezőleg kimondatik, hogy vadászati jeggyel ellátva kell lenniök.

A kincstári birtokokon alkalmazott erdőtisztokra, vadászokra és erdőőrökre vonatkozó intézkedés a vadászati jegyért járó bélyegilletéknek mint közadónak jellegéből következik.

A 10. §. meghatározza a vadászati jog gyakorlatára vetett adót. A vadászati jegy bélyeg illetéke 12 frt. mely összeg tekintettel a vadászat élvezői számára hazánkban rendelkezésre álló tág használati-körre magasnak nem mondható és könnyen megfizethető azok által, kik a vadászati szenvedélyben gyönyörködnek, míg másfelől megnehezíti a vadászati-jog gyakorlatát s ez által elejét veszi számos visszaélésnek azok részéről, kiknél a vadászat tömeges gyakorlata nem kívánatos sem közigazgatási sem közzgazdászati okokból.

A 11. és 12. §§-okat a szükséges ellenőrzési és bizonyítási tekintetek indokolják.

A 13. 14. 15. és 16 §§-ok az ezen törvény ellenében elkövetett kihágások s a bírságok tárgyában intézkednek s lehetőleg összhangzásba hozattak az 1872. évi VI. törv. czikknek a vadászati kihágások körüli eljárásról szóló szakaszaival.

A 17. §. az elveszett vadászati jegyek ellenőrzési szempontból szükséges bejelentését és törvényszerű megsemmisítését rendeli el, az elveszett vadászati jeggyel lehető visszaéléseknek megelőzése végett, s mivel történetesen elvesztett vadászati jegyekkel, ha visszaadatnak, visszaélések nem követtethetnek el, azok ujjakkal illeték fizetés nélkül lesznek felcserélhetők.

A törvényjavaslat II. fejezetének határozmányait azon jelentékeny összegen felül, melyel azok ha elfogadtatnak, az államjövedelmeit öregbiteni fogják, még azon tekintet is indokolja, hogy ezen határozmányok egyrészről a vadászati jog gyakorlatáról alkotott 1872: VI. t. cz. rendeleteinek tényleges életbe léptetését lényegesen előfogják mozdítani, más részről pedig legsikeresebben gátolandják meg azon számos visszaéléseket, melyek lőfegyverek használatával a közéletben elkövetetnek.

A 18. §. a vadászatra használható minden lőfegyvert adó alá von, az alá vonandó tehát, a 21. 22. és 25. §§-ban foglalt kivételekkel minden puska, mert vadászatra az mind használható lévén, ily általános szabály nélkül a törvény kijátszását megátolni nem lehet.

A 19. s 20. §§. az adókivetés módját szabályozzák s az erre nézve fennálló törvényes intézkedések keretébe egyszerű, és újabb költséget nem igénylő eljárással belé illesztik.

A 21. 22. 25. §§. az adómentesség eseteit foglalják magukban, a kivételeknek több esetekre kiterjesztése a törvény sikerét veszélyeztetné.

A 23. és 24. §§. a törvény megsértésére szabott bírságról intézkednek.

A 26. §. a törvény első fejezete határozmányai életbe-

léptetésének határidejét azért rendeli, a bel- és pénzügyminis-
terek által rendeleti uton meghatároztattni, mert arra jelesül
a vadászati jegyeknek kellő számbani elkészítésére az adóhi-
vataloknak azokkali ellátására bizonyos időt kívánó előkészüle-
tek szükségesek, s arra is némi idő engedendő, hogy a va-
dászni kívánók maguknak a vadászati jegyeket megszerezhessék;
a törvény II. fejezete határozmányainak életbe léptetésére azon-
ban hosszabb időt kívánó előkészületek nem szükségesek, s azért
azok a törvény kihirdetése után azonnal foganatba vétethetnek.

Budapesten, 1874. október 8-án.

Ghyczy Kálmán s. k., pénzügyminister.

Erdeink lakói.

(Folytatás és vége.)

Madarak.

Brehm az emlősöket haszonállatoknak, a madarakkat pedig
kedvtöltőknek mondja. Amazok kell, hogy adózzanak, hogy adja-
nak az embernek, mert különben kipusztítja őket az ember, ezek
azonban különös előnyben, kitüntetésben részesülnek valamennyi
állat fölött, ezek az ember jó akaratát és szeretetét birják.

Kecsteljes alakjuk, színezetök szépsége, mozdulataiknak
gyorsasága és élénksége, hangjuk kellemessége, lényük egész
szeretetre méltósága vonza az embert ellentállhatlanul. Minden,
még a vad ember is, kinek csak kis érzése is van megbarát-
kozik a madarakkal; az ősi idők papjai a madarakat szent
állatoknak tartották, az őskor és a jelenkor költői lelkesülnek
a madarakon.

Nincs állatosztály melynél az anyag csere oly élénken
menne végbe, melynek oly meleg vére vólna mint tollas álla-
tainknak. A fokozott lélekzési működés idézi elő a test nagyobb

működését és erejét és ezzel ismét összefüggésben van nagyszerű emésztési képességük.

Egész határozatsággal állíthatjuk, hogy a madár többet eszik, mint bármely más állat. A rovarévó például naponként kétszer, sőt háromszor annyi táplálékot vesz magához, mint saját testének súlya kitesz. Az élénk anyag csere daczára azonban, bő táplálék mellett elegendő mennyiségű zsir rakódik le a bőr alatt és a belek közé; a madár azért az éhséget sokkal jobban is képes kitartani mint sok emlős.

A madárnak mozgása, a repülés a legkitünőbb mozgás, melyet csak ismerünk. A fark mint kormány lapát a legjobb szolgálatot teszi; a felszálló madár azt fölemeli, a leszálló pedig lehajlitja stb. A repülési sebesség a szárnyak alakjával és a tollazat minőségével áll összefüggésben. Hosszu, keskeny, hegyes és merev tollazatu szárnyak jellegzik a gyors repülőt; kurta, széles tompa szárny és laza tollazat a lassu repülőnek jelvényei; az aránylag hosszú fark gyors kanyarulatokra képesít. A kitünő repülő rendszerint a földön csak ügyetlenül járhat, különben valamennyi madár járás közben ujjaira lép.

A madarak osztályának számos tagja ügyesen uszik és bukdácsol is. A vízben élő madaraknál a tollazat sűrűbb szokott lenni s folytonosan is kenetik be a farktömirigy által kiválasztott zsirnemű anyaggal, hogy t. i. a nedvesség a testtől visszatartassék.

Sokan uszás közben a víz alá bukhatnak, mások ellenben csakis nagyobb magasságból lecsapva merülhetnek a víz alá. Mind két képesség igen jelentékeny befolyással van az életmódra, némely madár mint péld. a lágy dunnalúd (*Sommateria mollissima*) a mint mondják egész 7 perczig maradhat a víz alatt, némelyek még a vizek fenekén is szaladgálhatnak.

A mozgásnak még egy nemét találjuk több madárnál kitünően képviselve s ez a kuszás. Kuszásra jelesen csak a lábakat használják a mellett azonban még a csört, a farkot

és a szárnyakat is veszik segítségül. Majdnem minden kuszó csakis alólról fölfelé.

A madarak egyik legkitünőbb tehetsége a tiszta csengő hangban nyilvánul, melyet a madarak nagy többsége kiejteni képes. Van ugyan elég madár, melynek hangja kellemesnek épen nem mondható, legtöbbiknek hangja azonban igen hajlékony és csengő, néma madár nem ismeretes. A madár különböző kedélyi állapotait, érzéseit, fogalmait különböző hangok által fejezi ki, mi által nem csak egymás közt teszik magukat érthetővé, hanem még a figyelmes észlelő is megérti őket. De nem csak ugyanazon fajbeli madarak értik egymást, hanem még egyes tehetségesebbeknek hangjait a többé-kevésbébbé tehetséges madár is megérti.

A fekete rigónak figyelmeztető hangját például az egész erdő megérti. Főképen a szerelmi vagy a költésnek szánt időszakban fecsegnek, danolnak s énekelnek a madarak a legkedvesebb módon, és fiait csicseregve édesgeti a szerető madáranya. E tekintetben a természet kedvenczei, az éneklők első helyen állanak, és pedig a mint tudunk, főképen csak a hímek képesek gyönyörű énekre.

Valamennyi madár jól lát, élesen hall, soknak van finom szaglási képessége is, csak az izlés van kevésbé kifejlődve. A mi pedig szellemi tehetségöket illeti, melyeket észre és kedélyre hasonlithatunk össze, az emlősöknek semmikép sem engednek.

A madarak világpolgárok. A mennyi földet még csak fölfedeztünk, mindenütt voltak ott madarak is. Minden földövnék megvannak saját lakói. A madarak is az állatok elterjedésére vonatkozó általános törvényeknek vannak alávetve, ők is a hidegebb övekben rendkívüli nagy számmal vannak, de kevés fajban, az egyenlítő felé a fajok különfélesége növekszik. Euró-

nak egyetlen egy madara sincs, mely más világrészekben elő nem fordulna.

A madarak tartózkodási helye igen különböző, mindenütt a hol megélhetnek, le is telepednek; nagyobb mennyisége azonban közvetlenül vagy közvetve a növényzethez van kötve. A madárvilág tehát csak az erdőben tárja föl teljes gazdaságát és különféleségét.

A madarak kitünően értenek ahhoz, valamely tájt kiaknázni, mindegyik saját fegyverzetét használja fel arra, hogy valahogy keresztül vergődjék az életen, fegyverzete pedig háttárazza meg mesterségét és hivatását. Nincs állat, mely az életet annyira élvezni tudná mint a madár. Kéveset alszik, mindig élénk, későn este, korán reggel, mindig víg, mindig jókedvű. Csakis a nagyobb keselyűk tesznek némi kivételt ezen általános szabály alól.

De talán elég is lesz az általános jellegzésből, noha e tárgyról egész könyvtárakat lehetne összeírni. E közlöny következő évfolyamában a részletes ismertetéseket fogjuk adni.

Kriesch János.

A m. kir. jószág- és bányaigazgatóságok hivatali hatásköre.

(Folytatás és vége.)

V. FEJEZET.

Bérletek, szerződések, követelések, számvetőségi hiánylatok, peregyezségek, fizetési halasztás és hiteladás.

25. §. Lakbérszerződések. Hivatal-helyiségek és tiszti lakások iránt kötött lakbérszerződések megújítása vagy újak kötése, ha a bértartam 6 évet túlhalad, vagy az éven-

kénti bérösszeg hivatal-helyiségeknél 1500, tisztii lakásoknál pedig 500 frtnál többet tenne.

26. §. Bérletii szerződések. Oly földbérletii tárgyak bérbeadására vonatkozó szerződések helybenhagyása, melyek bérbeadva még nem voltak, vagy a melyek bérbeadása nem a magyar kormány vagy annak közegei által lett jóváhagyva, még pedig a mezőgazdaságnál kivétel nélkül, míg az erdészetről és bányászatnál csak azon esetre, ha az évi bérösszeg 200 frtot meghalad, vagy a bértárgy terjedelme különálló egy tagban 10 holdnál nagyobb.

Bérszerződések kötése oly tárgyak iránt, melyek már azelőtt is bérbe voltak adva :

a) ha a szerződés kilencz évnél hosszabb időre köttetik;

b) ha a bérösszeg 6000 frtnál nagyobb;

c) ha az előbbi bér 6000 frtot nem halad meg ugyan, de 3000 frtnál nagyobb, és az kétszeri árverés útján el nem éretett, s a bérkülönbség 10⁰/₀-ot meghalad;

d) ha az előbbi bérösszeg 3000 frtnál kisebb ugyan, de 600 frtot meghalad és a bércsökkenés kétszeri árverés után 20⁰/₀-nál nagyobb;

e) alku-egyezmények, melyek csak kétszeri árverés eredménytelensége után köthetők,

ha a bérösszeg 3000 frtot meghalad, vagy

ha a bérösszeg 3000 frtnál kisebb ugyan, de 600 frtnál nagyobb és a bércsökkenés 20⁰/₀-ot meghalad;

f) erdei mellékhaszonvételek bérbeadása vagy eladása, ha a hivatalos becsérték kétszeri árverésen sem éretett el; ha a bérösszeg vagy érték 1000 frtot meghalad, vagy oly esetben, midőn a bérbeadás és eladás egy évnél tovább terjed.

27. §. Követelések törlése. Kincstári követelések törlése, melyek a szabályszerű behajtási eljárás alkalmazása után bevehetetlenekké váltak, ha az ez iránti mulasztás köz-

hivatalt vagy hivatalnokot terhel, vagy a mennyiben a követelés, illetőleg tartozás, együttvéve 300 frtnál nagyobb.

28. §. Számvevőiségi hiánylatok engedményezése. Számvevőiségileg kiderített számadási hiánylatok engedményezése és töröltetése: ha a számvevőség a számadó felvilágosításait tekintetre méltóknak és álaposoknak nem nyilatkoztatja, vagy ha a kérdésben forgó hiánylat 1000 frtot túlhalad.

29. §. Peregyezségek. Minden folyamatban lévő és a kincstár ellen indított perekre vonatkozó egyezségek, valamint a kincstár részéről felperesképen megindított minden peres ügynek beszüntetését, vagy annak megelőzését célzó egyezségek, ha a kincstár részéről veszithető vagy engedélyezendő összeg 2000 forintot meghalad, ha az egyezés nem az igazgatósági ügyész és az illető számvevőiségi közeg véleménye alapján köttetik, vagy ha a 2000 frton alul való kiegyezés az eredeti érték felét felülmulja.

30. §. Fizetési halasztások és hiteladás. Bármely kincstári követelésnek részletenként vagy hosszabb időben a szabályszerű halasztási kamatok mellett való fizetésének engedélyezése, ha a halasztás a fizetésnek törvény vagy jogviszony szerinti napjától számított egész éven túlterjed.

Hiteladás minden eladásnál és értékesítésnél hat hónapon túl tekintet nélkül az összeg nagyságára, vagy hat hónapi határidőn belül is 10.000 frtnyi értéken felül.

VI. FEJEZET.

Személyi ügyek.

31. §. Tiszti rangban álló hivatalnokok kinevezése. Az erdészetnél és bányászatnál a szabályszerűen előírt erdészeti vagy bányászati szakképzettséget igénylő tiszti és gyakornoki állomások betöltése. A gazdaságnál az irodai sze-

mélyzet kivételével minden más tiszti állomás betöltése. A tiszti ranghoz hasonló állásu kegyuri kinevezések átalában.

32. §. Szolgálati helyettesítések. Az igazgatónak helyettesítése mindenkor.

Három hónapon túlterjedő oly szolgálati helyettesítések, melyeknél a helyettesítőnek rendes fizetése, és a helyettesítésért járandó összes illetményei együttvéve meghaladják a helyettesített állomáshoz kötött állománszerű összes illetményeket.

33. §. Nyugdíjazás, végkielégítés, lemondás, állomáscsere és áthelyezés. Oly tisztek nyugdíjazása, végkielégítéssel való ellátása, szolgálatról való lemondásának elfogadása, állomások elcserélésének engedélyezése, és szolgálati érdekből való áthelyezése kiket a ministerium nevez ki.

A jószág- és bánya-igazgatóságok által kinevezett oly tisztviselők és szolgák nyugalmazása vagy végkielégítése, kik azt nem kérik, vagy negyven évet nem szolgáltak.

34. §. Szabadságolás. Az igazgató és számvevőségi főnök szabadságolása egyátalában; továbbá a tisztek és szolgák szabadságolása két hónapon túl.

35. §. Fizetési előlegek. Fizetési előlegek az igazgatósági és a számvevőségi főnök számára.

36. §. Kiküldetés külföldre. Az üzem tökélyesítésére szükséges szakismeretek és tapasztalatok megszerzése végett tisztviselők, altisztek és munkások kiküldetése külföldre.

37. §. Utazási és költözködési számlák. A jószág- vagy bánya-igazgatósági kerületben előforduló utazási és költözködési számlák, ugyszintén elszámolásra vonatkozó egyéb tárgyak, ha irántok az igazgató vagy helyettese, és az illető számvevő közeg közt véleménykülönbség merül fel, valamint az igazgató és számvevőségi főnök utazási és költözködési számlái.

38. §. Segélyek és jutalmazások. Segélyek és jutalmazások engedélyezése, a mennyiben az engedélyezendő

összeg egy és ugyanazon egyén számára egy év alatt 100 frtot meghalad.

39. §. Tiszti biztosítékok és szolgálati díjak törlesztése. Tiszti biztosítékok törlesztése 36 havi részletnél több részletben, és szolgálati díjak törlesztése 24 havi részletnél több részletben.

40. §. Pénztárak és raktárak rovancsolása. Készpénz és értékpapírok pénztári-, természetmények, anyagszerek és eszközök raktári vagy leltári kezelésében, a pénztárak vagy raktárak rovancsolása, ugyszintén számvizsgálat alkalmával felfedezett s a kezelő tiszteket terhelő, s azok által pótlendő hiányok megtérítése iránti tárgyalások, ha a megtérítendő összeg :

a) mindössze 100 frtnál több;

b) ha az anyagokban vagy leltári tárgyakban a szabályszerűleg engedélyezett fogyatékon felül 10⁰/₀-nál vagy 200 frtnyi értéknél nagyobb hiány találtatott;

c) ha a számvevőségnek oly megtérítés elengedése ellen észrevétele van, melyre különben a jószág- és bányagazgatóság jogosult.

41. §. Tiszti biztosítékok zár alá vétele. Tiszti biztosítékok zár alá vétele, vagy zár alól feloldása, ugyszintén államadóssági kamatok átutalványozása, elveszett okmányok érvénytelenítése (amortisatio) és kamatszelvények elévülésére vonatkozó tárgyalások, a mennyiben mindezek iránt oly kérdések merülhének fel, melyek csak a cs. kir. osztrák ministeriummal egyetértőleg intézhetők el.

42. §. Nyugdíjak, nyugberek folyóvá tétele. Egy éven tul fel nem vett nyugdíj- s nyugbérjárandóságok és fizetések, valamint más egyéb már kiutalványozott követelések ismét folyóvá tétele.

43. §. Kórpénzek. Kórpénzek engedélyezése 6 hónapra tul.

44. §. Fellebbezések. A jószág- és bányaigazgatók mindennemű végzései ellen a felek részéről intézett fellebbezések.

VII. FEJEZET.

Hatáskörön kívüli intézkedés.

45. §. Intézkedés jóváhagyás reményében. A jószág- és bányaigazgatóságok oly tárgyakban, melyek szorosan véve hatáskörük korlátain kívül esnek, de a rögtöni intézkedés a kincstárra hasznót, a halasztás vagy késedelmezés pedig kárt és hátrányt hozhat, kötelesek utólagos jóváhagyás reményében, de mindenesetre felelősség terhe alatt szabadon intézkedni, s erről egyidejűleg a ministeriumhoz jelentést tenni.

Budapesten, július-hó 24-én 1874.

Ghyczy s. k.,

magy. kir. pénzügyminister.

A fapiacról.

Budapest, december 15.

A lapunk múlt füzetében közölt árak általában véve változást nem szenvedtek, miért is ez uttal csak oly piacokról közlünk ártételeket, melyekről előbbi alkalommal nem emlékeztünk meg. A raktárakból való helyi eladást lanyhultnak jelezhetjük, miután a téli időben megszűnt építkezések folytán a fogyasztás rendesen kisebb mértékre szorul. Kinálat és kereslet egyébiránt megfelelő lépést tartanak, mondhatni azonban, hogy egyaránt tartózkodókká lettek.

Mint nevezetesebb üzleti eseményt megemlítjük azt, hogy a kir. kincstár az erdélyi államerdőkből termelt fenyőfaanyagok

bizományi uton való eladását, Neumann és Hirsch, Brüder Kohen és Engel D. F. budapesti czégekre bizta, még pedig olyképen, hogy az egyes piaczkon alkalmazandó eladási árakat a kincstár állapítja meg, az eladási helyekre való szállítás kincstári költségén eszköztetik, s bizományosoknak a szállítási és az ezekhez tartozó költségek levonása után maradó eladási netto árból százalék díj adatik, mely díj a szerződés első négy évében $5\frac{9}{10}\%$, a következő 3 évben $5\frac{4}{10}\%$ és az utolsó 3 évben $4\frac{9}{10}\%$ -ot teend.

Az egymásért egyetemlegesen felelős bizományosok 150.000 frt biztosítékot tettek le, és ezen czim alatt: „M. kir. erdészeti termények bizományi üzlete“ váltó-törvényszékileg bejegyzett czéggé alakultak.

Mint értesültünk, a tiszai vasut számára a jövő évben 50—60.000 db vasuti talpfa szükségeltetik, arról, hogy nyilvános verseny iratik-e ki vagy nem? — nem nyerhettünk tudomást.

Az angol-magyar banknak a besztérczebányai m. k. jószágigazgatóság kerületében termelt faanyagok megvételeit tárgyazó szerződése, a bank javára azon módosítást nyerte, hogy a bank a szerződés megkötésekor ígért magas árak helyett jövőre a pénzügyministerium által megszabandó folyó vásári árakat fizeti. A mostani és a szerződéskötés idején fennállott 1872. évi árak közt az átlagos árkülönbség $25\frac{0}{10}\%$. A bank ez üzlete 4,500.000 köbláb fára terjed ki, s a módosítás által, melyet egyébiránt a kincstár érdeke is szükségessé tett azért, hogy a szerződésileg biztosított nagy vevő állandóan fenntartható legyen, a bank előnyére oly könnyítés adatott, melylyel az üzlet, szemben a korábbi terhesebb fizetési kötelezettséggel, könnyebben lesz legombolyítható. A bank egyébiránt, mint hallottuk, ez üzletet áldozat mellett is hajlandó lenne másra átruházni.

A horvát határőrvidéki azon erdők, melyek az erdő-üzleti társulattól a kincstár kezére visszajutottak, hallomás szerint parcellákra osztatnak, és ekként fognak eladásra bocsáttatni.

A naszódvidéki azon erdőkre, melyeket a kincstár az ottani községek részére átengedett, illetőleg a letarolható fa-anyagra bécsi üzerek és bankok alkudoznak, azt azonban, hogy mily eredménnyel, csak később fogjuk megtudni.

A külföldi vas-árak javulófélben vannak, a mi remélhetőleg hazai vásárainkra is kedvező hatással lesz, s ezzel faszenünk értéke fog emelkedhetni.

Egyes piaczokról, lanyhult üzlet mellett, következő árakat jegyezzük fel.

Sátor-Alja-Ujhelyen. Egy köbláb fenyő deszka . 20—24 kr.
 Egy köbláb tölgy deszka 44—60 „
 „ öl 3'-as kűkk hasábfa 8— 8.5 „

Beszterczebányán. Egy köbláb lucz- vagy jegenyefenyő deszka 37—41 „
 Egy öl 3'-as bükk hasábfa 8.5— 9 frt.

Hradeken. Egy köbláb lucz- vagy jegenye fenyőszállfa 8—16 kr.
 Egy köbláb lucz- vagy jegenyefenyő deszka . . 37—38 „
 „ öl 3'-as bükk hasábfa 7.5—7.7 frt.

Eperjesen. Egy köbláb jegenye- vagy lucz-fenyőépületfa 12—15 kr.
 Egy köbláb tölgy-szálfá 24—34 „
 „ öl 3'-as bükk hasábfa 9—10 frt.

Zombor. Egy öl 3'-as cserhasábfa . . . 10.5 . 11.1 „
 Egy öl 3'-as tölgyhasábfa 9—9.9 „

Mező-Turon. Egy öl 3'-as bükk- vagy cserhasábfa . 12 „

N.-Kikindán. „ „ „ „ „ „ „ 16 „

Kecskeméten. „ „ „ „ „ „ „ 18 „

Czeglédén. „ „ „ „ „ „ „ 17 „

Arad. „ „ „ „ „ „ „ 10 „

Pécska. Egy köbláb szil- vagy tölgy szálfá
 tövön az erdőben 14—16 kr.

Radna (Aradm.) Egy köbláb tölgyszálfa tövön	
az erdőben	10—13 kr.
Torda. (Erdély). Egy köbláb fenyőszálfa . .	18—20 kr.
Temesvárt. Egy öl 3'-as bükk- vagy cserhasábfá .	8 frt.
Görgény. (Erdély). Egy köbláb fenyőszálfa .	16—24 kr.
Ungvár. Egy köbláb tölgyszálfa	24—50 „
Egy köbláb fenyőszálfa	18—27 „
„ egy öl 3'-as bükk-tüzifa	8 frt.
Brünnben (Morvaország). Egy köbláb fűre-	
szelt fenyőszálfa	70—80 kr.
Egy köbláb tölgy-deszka	2 frt.

Bedő Albert.

Tudósítás az Országos Erdészeti-Egyesület t. tagjaihoz.

Az Országos Erdészeti-Egyesület azon t. cz. alapító- és évdijas tagjai, kik a folyó évről és a mult évekről alapítványi kamatokkal és évdijakkal, nemkülönben az „Erdészeti Lapok“ után előfizetési díjjal hátralékban vannak, tartozásaik lefizetésére a hirlapilag több ízben történt felszólítás után egyenként külön iratokkal kérettek fel.

A hátralékos tartozás befizetésére újabban felszólított t. tagtársak tájékoztatására megjegyeztetik, hogy az 1871/72. évi egyleti évkönyvnek 1873. év január havában történt szétküldése alkalmával az illető posta-utánvételekkel csak is azon alapítványi kamatok és évdijak befizetése, illetőleg részbeni törlesztése eszközöltetett, melyekkel a t. tagtárs urak az 1872. év végéig voltak hátralékban, s hogy ehez képest az 1873. év elején, az évkönyvvel szétküldött postai utánvételek kiváltása alkalmával, az 1873. évi tagsági díjak nem lettek kifizetve.

Budapest, deczember-hó 15. 1874.

A titkári hivatal.

Uj erdészeti segédtablák. A magyar kir. pénzügyministerium erdészeti osztálya az erdőgazdaság összes számítási és becslési műveleteinél alkalmazandó erdészeti segédtabláknak méter-mértékben való kidolgozásával most foglalkozik. Az új mértékrendszer életbelépte után az összes m. kir. erdőhivatalok erdészeti számításainál ezen hivatalosan kiadandó segédtablák fognak használtatni. A tablák az 1875/6-ki favágatási idény előtt fognak kiadatni, s miként értesültünk, könyvtárak útján is megszerezhetők lesznek.

K ü l ö n f é l é k.

Kitüntetés. Ő császári és apostoli kir. felsége Balasitz Manó pénzügyministeri főerdőtanácsosnak saját kérelmére történt nyugdíjazása alkalmából 46 évi hű és sikeres szolgálatainak elismerésül a III. osztályu vaskorona-rendet adományozta.

A folyó évi erdészeti-államvizsgák. A felsőbb erdészeti szolgálatra illetőleg a gazdaság önálló vezetésére képesítő erdészeti államvizsgák Budapesten október-hó 12-ik és következő napjain tartattak meg. Vizsgálóbizottsági elnök Scholcz Rezső m. k. jószágigazgató, vizsgáló biztosok Bikkal Nándor m. k. erdőtanácsos és Fekete Lajos erdőakadémiai tanár voltak. A vizsga letételére 17 jelölt nyert engedélyt, kik közül jelesen képesített osztályzatot nyert 1. (Bróz Lajos m. k. erdőgyakornok) képesített osztályzatot 9, a vizsgát nem állotta meg 6 és nem jelent meg 1.

Változások az erdészeti-szolgálat körében. Schillinger Adolf és Kreybig László m. k. erdőpénztári ellenőrök a marm. szigeti jószág- és bányaigazgatósághoz erdészekké, Harczér János m. k. erdőgyakornok a diósgyőri m. k. erdőhivatalhoz

számvivővé és Kernpotich Nándor számvivő a temesvár káránsebesi jószágigazgatósághoz erdösszé neveztetett ki.

Országos-lőjegyzék. A „Vadász és Versenylap” szerkesztősége az általa összeállítani szándékolt országos lőjegyzék tárgyában adatok szolgáltatása végett szaktársainkhoz felhívásokat küld. A felhívásban foglalt kérelem teljesítését hazai vadászati statistikánk érdekében részünkről is melegen ajánljuk.

A selmeczi bánya- és erdőakademia növendékeinek száma. Az erdészeti négy évfolyamban jelenleg összesen 139 rendes és 8 vendéghallgató van, ezek közül I-ső éves 51, II-od éves 55, III-ad éves 39 és IV-ed éves 2. A bányászati szintén négy éves tanfolyamon összesen van 60 rendes és 15 vendéghallgató. Mindkét szak növendékeinek száma 222.

Szerkesztői üzenetek.

A francia és német tölgydonga üzletállása és jelen termelése a magyar birodalomban. P. Gy. urnak. Nagybecsü közleményéért, mely jövő évi I. füzetünkben fog megjelenni s melyet úgy erdőbirtokosaink mint szaktársaink kétségkívül hozzánk hasonló örömmel fognak olvasni, fogadja legmelegebb köszönetünket.

A székelyföldi erdőkről. D. G. urnak. Köszönettel vettük és adjuk. Ha a többi törvényhatóságok — főispánjai szintén hasonló erdőbarátok volnának, akkor már régen volna erdőtörvényünk, mely ügyeink jelen állapotában egyedül van hivatva erdőgazdaságunk érdekeit üdvösen megóvni.

K. G. gróf urnak. A faanyagok vasuti szállítási költségeit a különféle vaspályákon s az üzleti szempontból ezzel kapcsolatos tudnivalókat mihelyt terünk engedi azonnal közölni fogjuk. Örvendünk azon, miszerint a kifejezett és részünkről is teljesen indokoltnak ismert gondos óhajtatást megelőztük azzal, hogy a kívánt célra szükséges adatok gyűjtését teljesen hiteles forrásokból már előbb megkezdettük.

A magyarországi főfánemek tenyésztési határai. F. L. urnak. Érdekes és tanulságos közlemény, melyet nem sokára adni fogunk.

A növénytan terminológiája érdekében. B. V. urnak Berlin. Adni és természetesen díjazni is fogjuk. Kérjük a lakás megjelölését.

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Hirdetmények.

Pályázat.

Ujbánya szab. kir. s bánya-város tulajdonát képező erdő rész kezeléséhez megkivántató, egy erdészi, és három erdővédi állomásra.

Az erdészi és egyszersmind városi tiszteletbeli mérnöki állomással, 700 frt. évi fizetés, szabad lakás, 250 frt. egy lótartási díj, 12 öl kemény tűzifa járadék, és nyugdíj képesség van egybekötve, ezen állomás elnyerhetése iránt pályázhatnak kellő szakképzettséggel és egyuttal mérnöki tudománnyal bíró Magyarorszában született oly egyének, kik az erdészeti terén legkevesebb 3 évi gyakorlatot, és magyar, tót és netalán német nyelvbeni szó és írásbeli jártasságot kellőleg kimutatni képesítve leendnek.

Az erdővédi I-ső oszt. állomással 300 frt évi fizetés, szabad lakás, vagy esetleg fizetésének $100/0$ és 8 öl kemény tűzifa.

Az erdővédi II-ik oszt. állomással 200 frt évi fizetés, szabad lakás, vagy esetleg fizetésének $100/0$ és 8 öl kemény tűzifa.

Az erdővédi III-ik osztályu állomással 200 frt. évi fizetés, szabad lakás vagy ennek megfelelő $100/0$ és 8 öl kemény tűzifa, ezen felül az erdővédek nyugdíj képesítése és az általuk bejelentett erdei kihágások után befolyó pénzbürságok $1/3$ -da van egybekötve.

Ezen erdővédi állomások elnyerhetése iránt pályázhatnak az 1873 évi II. törvényezikk figyelemben tartása mellett, oly hon polgárok, kik tótul s a menyire lehet magyarul is, állásukhoz megkivántatólag olvasni és írni tudnak, és eddigi szolgálati idejüket és erkölcsi magaviseletüket igazolni kellőleg képesítve leendnek.

Felhivatnak tehát mindazok kik az erdészeti és erdővédi állomás elnyerhetése iránt pályázni kívánnak, hogy kellőleg felszerelt folyamodványaikat 1875. évi januárus-hó 6-ik napjáig ezen szab. kir. s bánya város tanácsánál annál bizonyosabban benyujtsák, minthogy a később beérkezettek tekintetbe vétetni nem fognak.

Ujbánya szab. kir. s bányaváros tanácsának 1874. évi deczember-hó 4-én tartott tanács üléséből.

Faeladási hirdetmény.

3104. sz. Az alulirt m. kir. jószágigazgatóság részéről közhírré tétetik, miszerint az alább nevezett vágások, a kitűzött helyen és időben megtartandó nyilvános árverésen, felsőbb jóváhagyás reményében, a legtöbbet ígérőnek, oly megjegyzéssel fognak eladatni; hogy a becsáron felüli ajánlatoknál, az árverési feltételek teljesítése után, az illető vágás rögtön által lesz adható.

Tétel	A pagony		V á g á s			Az árverés helye és ideje		Megjegyzés.	
	M e g n e v e z é s e	Kiterjedése cataralis hold	Fanem	Kikiáltási becsár					
		hold □ öl		frt	kr				
1	Pancsova	Golina Gredai 1874-ik vágás	11	1448	Nyárfa	1526	40	A pancsovai erdészet irodájában 1874. decz. 22-én regg. 10 órakor.	A 4. tétel alatt elárúsítandó kész ölhasábfa részletekben is.
2	"	Garzes-Sztarisova és Szemendria sziget	362	—	Nyár és fűz	19445	84		
3	Palánka	Plávnai butykovác 1874-ik évi vágás	80	—	"	4070	39	A doroszlói erdőhivatali irodájában 1874. évi december 28-án reggeli 10 órakor	Nemkülönben az 5, 9, 10 és 14. tételek alatti vágások egészben két vagy több részletben is, a versenyzők kívánsága szerint bocsáttatnak áruba.
4	"	Palánkai faraktárban 3650 öl hasábfa	—	—	Tölgy	18250	—		
5	"	Tovarisovai 1875 évi vágás G. osztag .	80	—	Tölgy és Cser	23821	17	A bogojevai erdészet irodájában 1874. decz. 29-én regg. 10 órakor.	Kozorán az erdész-lak irodájában 1874. decz. 17. regg. 10 óra.
6	Apathin	Szöntai berdarits 1874 évi vágás . .	42	—	Tölgy	3740	25		
7	"	Apathin „Kandle“ „ „ „ . . .	53	—	Nyár és fűz	2706	24	A helyszínén 1874. decz. 23-kán reggeli 10 órakor.	
8	Bogojeva	Szöntai „Stržanput“ „ „ „ . . .	103	—	"	3976	48		
9	"	Karavukovai alsó erdő 1875 évi vágás	44	—	Tölgy és Cser	18427	61	A helyszínén 1874. decz. 23-kán reggeli 10 órakor.	
10	"	Bogojevai „ „ „ „ „	53 ₃	—	"	12096	09		
11	Bezdán	Monostorszegi 1875 évi vágás J. osztag	10 ₇	—	"	1347	08	A helyszínén 1874. decz. 23-kán reggeli 10 órakor.	
12	"	Dántovai Bőde 1874. évi vágás . . .	17	1192	Nyár és fűz	2170	54		
13	"	Baracskaí Iliman „ „ „	65	399	"	6954	37	A helyszínén 1874. decz. 23-kán reggeli 10 órakor.	
14	Apathin	Junakovits 1875 „ „	80	—	Tölgy és Cser	40156	42		

E versenyzésben résztvenni kívánók felhívatnak, ezennel a kitűzött helyen és időben 10 száztóli bánatpénzzel megjelenni zárt írásbeli 50 kros bélyeggel és 10 száztóli bánatpénzzel ellátott ajánlatok, melyekben a felajánlott vételár tisztán olvasható számokkal és betűkkel irandó és különösen kiemelendő, hogy az ajánlattevő az eladási feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti, a szabályszerűleg bemutatott ajánlatok egyedül az árverező bizottságnál, a szóbeli árverés megkezdéséig fogadtnak el. Utóajánlatok figyelemre nem vétetnek. Az árverési feltételek a doroszlói m. kir. erdőhivatalnál és az egész egyes erdészeteknél betekintheők. — Zomborban, 1874. november-hó 26-án.

A m. kir. jószágigazgatóság.